

7

מדינת ישראל

גנזך המדינה

משרד _____

מס' תיק
מס' מס

מקומות קדושים

מחלקה _____

מס' תיק מקורי
048/4/1
II

ישראל
מקומות קדושים היועץ הנושפטי לנונו



גל - 21347/5

74.0/28 - 617
02-113-11 03-10

02/02/2003

מזכה פיזי
מזכה לזרי
מזכה

114/870

111

פ' 2177

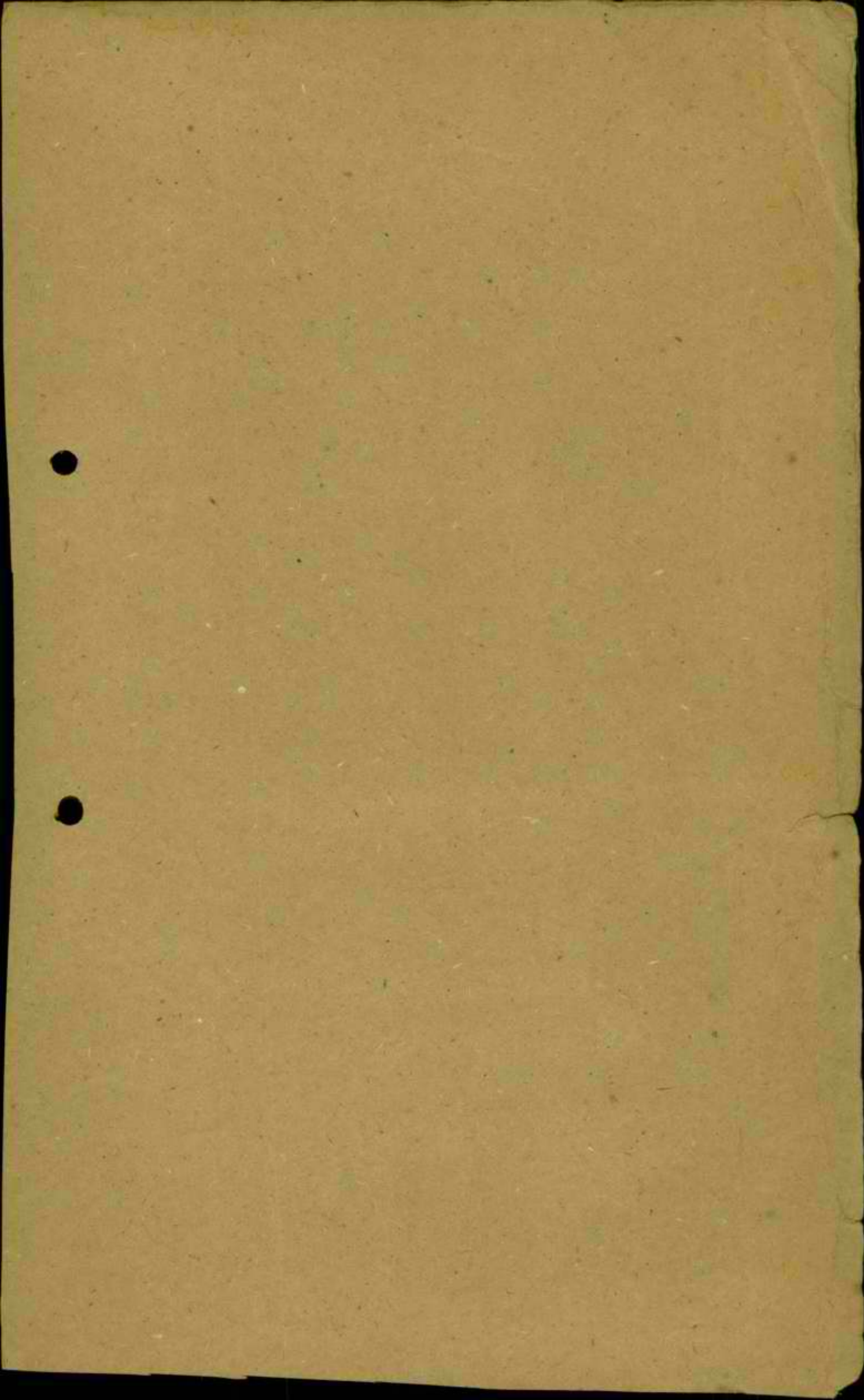
מ' 2177

27347/5-52

4-107

מ' 2177

111
114/870



33/

ירושלים, כ"ב בחשוון תשל"ח

3 בנובמבר 1977

1/4/870

אל: מר מ.ח. בן-עמי, סגן היועץ המשפטי למשרד הדתות

הנדון: שימוש לרעה בשם "הכוחל המערבי"

ליצירת קופת גמ"ח

סמך: מכחבך כ/15/14 מיום 13.10.77

אין אני רואה בקריאת שם הכוחל המערבי כשלעצמו על אגודת
במילוח חסדים משום חילול מקום קדוש שיש בו עבירה על חוק
השמירה על המקומות הקדושים, חשכ"ז-1967, ולו מן הסיבה
בלבד שאין לראות בדבר ביזוי.

"חילול הקדש" כוגדר במילון אבן שושן כ"עשיית מעשה שיש
בו משום ביזוי דבר קדש". כשהמחוקק קבע מאסר שבע שנים
למחלל מקום קדוש בודאי התכוון למי שמבזה, משפיל ומגנה
מקום קדוש, ויכוד שאינו מחקיים במקרה שלפנינו. בעינינו
צירוף המילים "מחפלי מניין" גם הוא מצביע על כוונת
כבוד ולא על גנאי - חילול קודש.

ב ב ר ה ,

פרופ' אהרן ברק
היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, כ"ב בחשוון תשל"ה
3 בנובמבר 1977

1/4/870

אל: מר מ.ה. בן-עמי, סגן היועץ המשפטי למשרד הדתות

הנדון: שימוש לרעה בשם "הכוחל המערבי"
ליצירה קומפוזיט
סמך: סכתבר כ/15/14 מיום 13.10.77

אין אני רואה בקריאת שם הכוחל המערבי כשלעצמו על אגודה
במילות חסדים משום חילול מקום קדוש שיש בו עבירה על חוק
השמירה על המקומות הקדושים, חשב"ז-1967, ולו מן הסיבה
בלבד שאין לראות בדבר ביזוי.

"חילול הקדש" כוגדר במילון אבן שושן כ"עשייה מעשה שיש
בו משום ביזוי דבר קדש". כשהמחוקק קבע מאסר שבע שנים
למחלל מקום קדוש בודאי התכוון למי שמבזה, משתיל ומגנה
מקום קדוש, יסוד שאינו מחקיים במקרה שלפנינו. בעינינו
צירוף המילים "מחפלי מניין" גם הוא מצביע על כוונת
כבוד ולא על גנאי - חילול קדש.

ב ב ר כ ה ,

פרופ' אהרן ברק
היועץ המשפטי לממשלה

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

מדינת ישראל

32

משרד הרתות
לשכה ראשית
ירושלים

תאריך: ב"ה א' חשוון תשל"ח
13.10.77

כ 15/14

מספר:

אל: היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' א. ברק, משרד המשפטים ירושלים

הנדון: שימוש לרעה בשם "הכוחל המערבי" ליצירת קופת גמ"ח

הרב מ.י. גץ, הרב הממונה על הכוחל המערבי, הפנה את תשומת לב משרדנו לכך כי בירושלים קיים גמ"ח המכנה את עצמו "קופת גמ"ח - מחפלי מנין הכוחל המערבי", שכתובתו היא ירושלים, ה.ד. 7605.

ככלל, אין זה רצוי, לדעתי, לערב את שם הכוחל המערבי בשמות של אגודות מסין כל שהוא, הואיל, ולדעתי, מהווה הדבר חילול הקודש; מה גם שיהכנן ששם זה מסייע להם לאסוף תרומות לגמ"ח.

בהמלצתי, ועפ"י הנהיגות מנכ"ל משרדנו, מר י. ליפל, הריני מבקש להכריע, אם יש לראות בשימוש בשם הכוחל המערבי ע"י אגודה לגמ"ח משום חילול מקום קדוש. אם תהיה שוחף לדעתי, כי אין זה רצוי שאגודות פרטיות כל שהן תשאנה את שם הכוחל-אפנה בבקשה לאגודה להסיר את שמה, ואתרה בה שאם לא תעשה כן תהיה צפויה להיות מובאת בפלילים בעבירה על חוק השמירה על המקומות הקדושים.

אודה לך על הוות דעתך, בהקדם.


מ.ח. בן-עמי, עו"ד
סגן היועץ המשפטי

18. 10. 77 תשנ"ז
9/4/870

עוזק: מר י. ליפל, המנכ"ל

OFFICIAL RECORDS

RECORD NUMBER

DATE

TIME

BY

12/1/21

12/1/21

...

...

...

...

...



...

...

4

קופת נמ"ח

מתפללי מנין כותל המערבי - ירושלים ח.ד. 7605

FREE LOAN FUND

of the Kotel Ha'maaravi minyan Jerusalem P. O. B. 7605

הנהלה

הרב ד. סיגר

ר' ש. סתיו

ר' צ. גינזבורג

ר' י. הימלסרב

ר' ב. כנס

ר' א. שיגמלד

ר' א. וקסמן

ר' י. זילברברג

ר' א. שאין

ר' ב. י. זואצקי

חבר כבוד

ר' שמואל ישראל הרץ

ניו יורק אי"י

לכבוד / א. א. א. / ירושלים

אנו שמחים בזה להודיעך, שבאסיפת
מתפללי המנין שלנו, נבחרה כחבר ההנהלה
של קפה גמ"ח מתפללי כותל המערבי.
אנו מקווים שתקדיט מזמנך והשתדל
לקטור כמיטב יכולתך להצליח פעולות
הקמה.

נכבוד רב
מפוזבירוח

31

מדינת ישראל

מינהל מקרקעי ישראל
מחוז ירושלים

לכבוד

21.8.77

חאריך

מקרקעי
יראלי
: תראיות
6 - ת.ד. 2600
ימ 91020

מר זלמן
שריף המשפטים
ת"ד 1082
ירושלים

א.ג.נ.

הננו מאשרים קבלת מכתבתך מס' 1/4/80 מיום 21.8.77

על מצורפיו

המחאה מס' _____ על סך _____

אשר הועבר לטיפול יחידת:

פיקוח

רשום והסדר

עסקות

ספר נכסים

מפוי ומדידות

חקלאות

ערעור ד"ה

רכישות והפקעות

חוזים

אחר

חכנון

לשכת מנהל

המחוז

הערות התנת הכות האגרי (הצחאי)

בכבוד רב,

הלו

ב/מנהל ארכיב מחוז ירושלים

רח' שמאי 6 ת.ד. 2600, סל' 249271

ישראל
0.75
14
1977
ISRAEL

ירושלים
21.8.77
JERUSALEM

מינהל
הלשכה
רח' שומרון
ירושלים

29

ירושלים, ב' באלול תשל"ז
16 באוגוסט 1977

שמור

1/4/870

אל: מר א. פינצ'י, מינהל מקרקעי ישראל

הנדון: רחבת הכותל המערבי והכותל הדרומי

רצוננו לדעת אם רחבת הכותל המערבי, כולל החלק הדרומי של הכותל המערבי, והכותל הדרומי, כולל האזור בו מתנהלות החפירות הארכיאולוגיות, הופקעו ע"י המדינה, ואם כן מתי והיכן פורסם הדבר.

נודה לך על מידע זה בתקדם האפשרי.

ב ב ר כ ה ,

מר גולן

מר גולן
עוזר ראשי למנהל הכללי

105

SECRET, BY THE OFFICE
OF THE SECRETARY

SECRET

SECRET

SECRET, BY THE OFFICE
OF THE SECRETARY

SECRET, BY THE OFFICE
OF THE SECRETARY

SECRET, BY THE OFFICE
OF THE SECRETARY, BY THE
OFFICE OF THE SECRETARY,
BY THE OFFICE OF THE SECRETARY,
BY THE OFFICE OF THE SECRETARY,
BY THE OFFICE OF THE SECRETARY.

SECRET, BY THE OFFICE
OF THE SECRETARY.

SECRET

[Handwritten signature]

SECRET

SECRET, BY THE OFFICE
OF THE SECRETARY

מדינת ישראל

29

משרד החינוך והתרבות
אגף העתיקות והמוזיאונים

חאריך: יג' באב תשל"ז
28 ביולי 77
מספר:

ר ו כ ו ס
י ז אב תשל"ז 8. 77-1.
ת ה ש ר

לכבוד
מר דוד שניר
דח"כאנלטון 83
גבעתיים

שלום רב,

הנדון: שטח הקברים הקדומים ליד מאור מודיעים

מכתבך למנהל אגף העתיקות והמוזיאונים מיום 26.6.77, הועבר אלי לטיפול.

חלקה הקברים הקדומים שליד הישוב מאור מודיעים, אינה יכולה להיות שייכת לתקופת בית השמונאים וודאי שאינה חלקה הקברים שבנה יוחנן הורקנוס לזכר אביו ודודיו. ע"מי סגנונם הם שייכים לתקופת המאותה ב-200 שנה ויותר לתק" המכבים. משום מה דבק במקום הכינוי "קברות המכבים", אגודת מכבי העולמי קיבלה בזמנו את הטיפול באחד ובשיפוץ חזונה.

לפיכך אין אפשרות להעביר המקום לידי הושב מאור מודיעים.

ב ב ר כ ה

יוסף מורה,
ארכיאולוג הממונה.

העתיקת:

א. איחק, מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים
י. קלוגמן, יועץ לשר המשפטים.

1942

1942
1942
1942

1942
1942
1942

1942

28
ירושלים, כ' באב תשל"ז
4 באוגוסט 1977

1/4/870

אל: המנכ"ל

הנדון: רחבת הכותל המערבי כמקום קדוש

לשאלתה של הגב' י. ורד אם הוכרז על רחבת הכותל המערבי כ"מקום קדוש"
הנני לציין כלהלן: -

א. השימוש בביטוי "אכרזה" על מקום כמקום קדוש הינו מוטעה מיסודו, שכן אין
החוק מקנה סמכות לגורם כלשהו להכריז על מקום כלשהו כמקום קדוש.

ב. החוק הנוגע לענייננו הוא החוק השמירה על המקומות הקדושים תשכ"ז-1967 (להלן -
החוק). אין החוק מגדיר מקום קדוש מהו אלא בטווח קובע רק ש"המקומות הקדושים שמורים
מפני חילול וכל פגיעה אחרת ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות
אל המקומות המקודשים להם או ברגשותיהם כלפי אותם המקומות".

ג. סעיף 4 לחוק קובע את שר הדתות כממונה על ביצוע החוק ולשם כך רשאי הוא להתקין
תקנות בכל הנוגע לביצועו. מכוח סעיף זה התקין שר הדתות תקנות בדבר הגבלות לאיסורים
שונים, כגון איסור שחיטה, אכילה, חילול השבת וכיו"ב, לגבי מקומות קדושים מסויימים.

ד. במסגרת חוק זה הותקנו תקנות מיוחדות לגבי רחבת הכותל והן תקנות השמירה על
המקומות הקדושים (הגבלות על עיסוק ברחבת הכותל המערבי), תשל"ב-1972. תקנות אלה
אוסרות צילומים וקיבוץ נדבות ברחבת הכותל. צילום התקנות והמפת שבתוספת להן מצ"ב.

ה. יש לציין שבשעתו הוצעו קריטריונים אשר לפיהם ניתן לקבוע אם מקום פלוני הוא
"מקום קדוש" לצורך החלת התקנות לפי החוק. ואלה הן: -

1. המקום הינו קבר או מערה או מקום תפילה;
2. המסורת היהודית העממית מקשרת את המקום עם אישים מפורסמים בהיסטוריה היהודית
וחיא מוזכרת בספרות היהודית או הלא-יהודית מלפני מאה שנה ויותר;
3. בגלל מסורת עממית זו עולים למקום זה יהודים להתפלל בו במשך דורות.
(קריטריונים הנ"ל מבוססים בעיקרם על הצעתו של שר הדתות לשעבר, ד"ר ז. ורהפטיג,
במצרכו אל שר המשפטים מיום 20.9.68).

ו. לפי קריטריונים אלה והתקנות המיוחדות שהותקנו כאמור בסעיף ד' לעיל, יש לראות את
הכותל המערבי ורחבתו כמקום קדוש, אולם יש לחזור ולהדגיש שמבחינה פורמלית לא הוכרזו
כ"מקום קדוש" כי אין החוק מקנה סמכות או כוח לגורם כלשהו להכריז על מקום קדוש, ובכל
זה רחבת הכותל, כמקום קדוש.

בברכה,
המנכ"ל

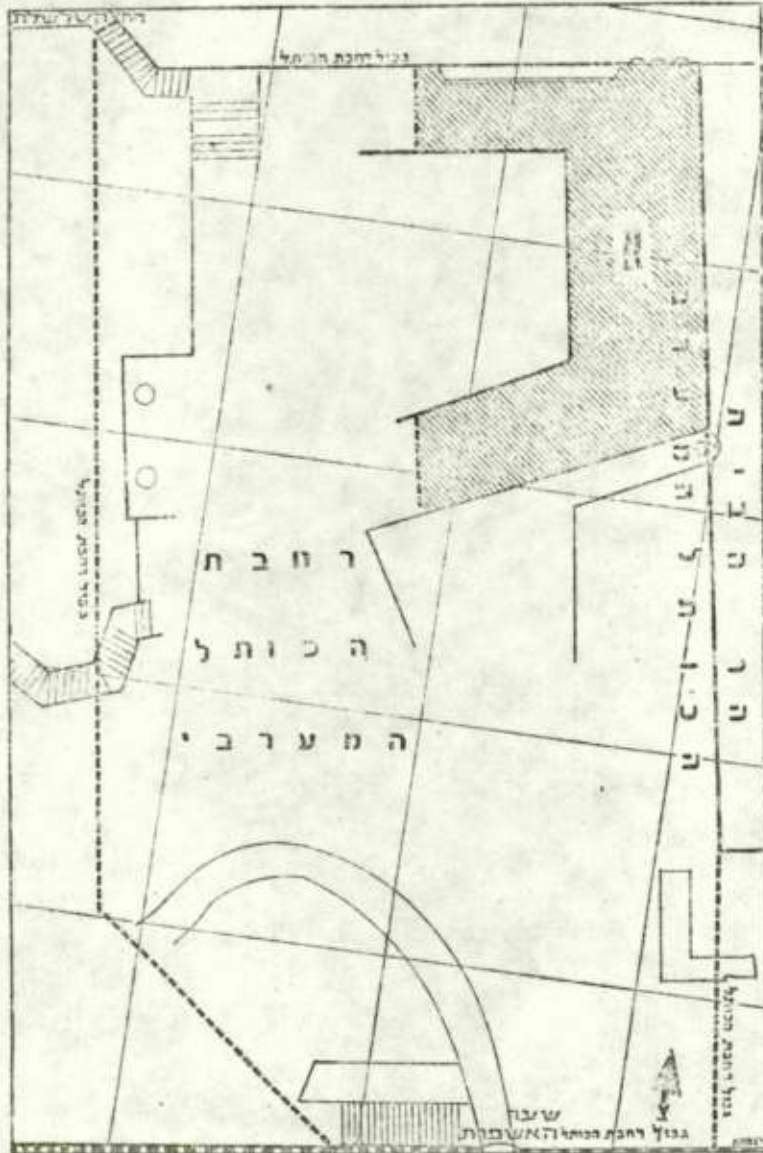
תקנות השמירה על המקומות הקדושים (הגבלות על עיסוק ברחבת הכותל המערבי), תשל"ב—1972

בתוקף סמכותי לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967, ולאחר התייעצות עם הרבנים הראשיים, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה —
 - הגדרות
 - רחבת הכותל המערבי — רחבת הכותל המערבי בעיר העתיקה בירושלים.
 - המסומנת במפה שבתוספת לתקנות אלה, לרבות כל מבנה וכל מעבר צילי או תת־קרקעי שהמניסה אליהם היא מתוך מקום שברחבה;
 - שר הדתות — לרבות מי שהשר הסמיכו לענין תקנות אלה.
 2. (א) לא יצילם אדם בשטח המסומן באות א במפה של רחבת הכותל המערבי כדי לקבל שכר או תשלום אחר, אלא ברשיון מאת שר הדתות ולפי תנאי הרשיון.
 - (ב) שר הדתות רשאי, לפי שיקול דעתו, ליתן רשיון כאמור אם הצילום נעשה למטרות חינוך, תרבות או דת או לשם הצגה בקולנוע או בטלוויזיה.
 - (ג) הרשיון יכול שיהיה כללי או מיוחד, ויכול שיהיו בו תנאים.
3. לא יקבץ אדם נדבות במקום כל שהוא ברחבת הכותל המערבי.
 - איסור משיטת־יד
 4. העובר על הוראה שבתקנות 2 או 3, דינו — מאסר ששה חדשים או קנס 500 לירות.
 - עונשין
 5. לתקנות אלה ייקרא "תקנות השמירה על המקומות הקדושים (הגבלות על עיסוק ברחבת הכותל המערבי), תשל"ב—1972".
 - חשם

1. ק"ת 2803, תש"ל"ב (3.2.1972), עמ' 609.

תוספת
(תקנה 1)



זרח ורהפטיג
שר הדתות

כ"ד בטבת תשל"ב (11 בינואר 1972)

אני מסכים.
יעקב ש. שפירא
שר המשפטים

27/1
ירושלים, ב"ג כניסון תשל"ז

11 באפריל 1977

1/4/870

לכבוד

מר דוד שניר

כצנלסון 83א

גבעתיים

אדון נכבד,

בהתייחס למכתבך של שר המשפטים מיום 12.2.77 ו-28.3.77 בענין מעמד שטח קברות המכבים במודיעין הנני לחשיבך:

1. הכללה מקומות כ"מקומות קדושים" לענין חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשל"ז - 1967, נעשית על ידי שר הדנוות בהסכמת שר המשפטים.
החוק אינו מגדיר "מקום קדוש" מהו, אולם קיימים קריטריונים שלפיהם ניתן לקבוע אם מקום פלוני הוא מקום קדוש.
אשר לקברות המכבים במודיעין, קיימת מחלוקת לענין היותם מקום קדוש. לדעת מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים אין המקום תואם את הקריטריונים שנקבעו לגבי היות מקום כצדר מקום קדוש ליהודים.
2. קברות המכבים הוכרזו כמקום הסטורי, אשר על כן חלים לענין תחזוקתו של המקום הוראות פקודת העתיקות. תפקודה קובעת פעולות אסורות לגבי מצבות ומקומות הסטוריים, אולם אין תיא מטילה חבות על גוף זה או אחר (סעיף 18 לפקודה), לענין התחזוקה. רק כאשר המקום ההסטורי רשום בספרי האחוזה כרכוש פרטי, נקבעו בפקודה הסדרים לצורך שמירה, בדיקה והחזקה, (סעיף 19).
כשיחה שהתקיימה עם מנהל אגף העתיקות, נמסר כי במקרים רבים של מקומות הסטוריים שלא נרשמו כרכוש פרטי פנו גורמים כגון מועצות ורשויות מקומיות מיזמתם אל אגף העתיקות ובהסכמת מנהלו קבלו על עצמם את החזקת המקום ההסטורי שבתחום שיפוטם.
יש להניח, איפוא, שאם תהיה פניה כאמור לגבי אתר זה ישקול מנהל אגף את הפניה לגופה.

בכבוד רב,

חיים קלוגמן

יועץ לשר המשפטים

1900
1901
1902

1903
1904
1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913
1914
1915



ירושלים, כ"ג בניסן תשל"ז
11 באפריל 1977

לשכת שר המשפטים

1/4/870

לכבוד
מר דוד שניר
כצנלסון 83א
גבעתיים

אדון נכבד,

ל.ד.ל. 12.2.77 - 28.3.77

אגרון

בהתייחס לפנייתך אל שר המשפטים בענין מעמד שטח קברות המכבים במודיעין הנני להשיבך :

אולי כדאי להצטרף
לתייבה ה-23
לתייבה ה-23
לתייבה ה-23

1. הכללת מקומות כ"מקומות קדושים" לענין חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז - 1967, נעשית על ידי שר הדתות בהסכמת שר המשפטים. החוק אינו מגדיר "מקום קדוש" מהו, אולם קיימים בספר קריטריונים שלפיהם ניתן לקבוע אם מקום פלוני הוא מקום קדוש. אשר לקברות המכבים במודיעין, קיימת מחלוקת לענין היותם מקום קדוש. לדעת מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים אין המקום תואם את הקריטריונים שנקבעו לגבי היות מקום בגדר מקום קדוש ליהודים.

2. קברות המכבים הוכרזו כמקום הסטורי, אשר על כן חלים לענין תחזוקתו של המקום הוראות פקודת העתיקות. הפקודה קובעת פעולות אסורות לגבי מצבות ומקומות הסטוריים, אולם אין היא מטילה חבות על גוף זה או אחר (סעיף 18 לפקודה), לענין התחזוקה. רק כאשר המקום ההסטורי רשום בספרי האחוזה כרכוש פרטי, נקבעו בפקודה הסדרים לצורך שמירה, בדיקה והחזקה, (סעיף 19). בשיחה שהתקיימה עם מנהל אגף העתיקות, נמסר כי במקרים רבים של מקומות הסטוריים שלא נרשמו כרכוש פרטי פנו גורמים כגון מועצות ורשויות מקומיות מיזמתם אל אגף העתיקות ובהסכמת מנהלו קבלו על עצמם את החזקת המקום ההסטורי שבתחום שיפוטם. יש להניח, איפוא, שאם תהיה פניה כאמור לגבי אתר זה ישקול מנהל האגף את הפניה לגופה.

ל.ד.ל. 12.2.77 - 28.3.77

בכבוד רב,

חיים קלוגמן

יועץ לשר המשפטים

ל.ד.ל. 12.2.77 - 28.3.77

שר המשפטים

ביום 16.3.77 הייתי בישיבה

שניה עם האגף ונחמה הוא

עם הגיש לביאור

אגף העתיקות
ל.ד.ל. 12.2.77 - 28.3.77

ל.ד.ל. 12.2.77 - 28.3.77



1877

Faint, illegible handwritten text, possibly a list or notes.

Second paragraph of faint, illegible handwritten text.

Third paragraph of faint, illegible handwritten text.

Fourth paragraph of faint, illegible handwritten text.

Fifth paragraph of faint, illegible handwritten text.

Sixth paragraph of faint, illegible handwritten text.

Seventh paragraph of faint, illegible handwritten text.

Eighth paragraph of faint, illegible handwritten text.

Ninth paragraph of faint, illegible handwritten text.

1877

1877

1877

1/4/870

26/

דוד שניר
סופר "שערים"
כצנלסון 83 א
גבעתיים 53 271

דוד שניר
25/4/77

י' ניסן תשל"ג (28.3.77)

ב"ה

ד א ר ו נ . ס
משרד חייבים
י' 1 ניסן תשל"ג 31. 3. 77
לשנת ה'

לכבוד
שר המשפטים והדתות
מר חיים צדוק
משרד המשפטים
ירושלים

שר בכבוד,
בכ"ה שכת השלש/ 12 פברואר 1977 כתבתי אליך תזכיר מפורט בנושא: "מעמד שטח קברות המכבים כמוריעים". צרפתי למכתבי צילומי מסמכים ואישורים בנושא חשוב זה.

עד עתה לא קיבלתי ממך, כל מענה ואף לא אישור לקבלת המכתב.

כרצוני לכרר

א. האם הגיע מכתבי אליך?

ב. מה היא תגובתך לפנייתי.

אודה לך, אם הפעם תענה על מכתבי זה בהקדם האפשרי.

אסיים בכרכת חג פסח כשר ושמה לך ולמשפחתך ולכל עם ישראל.

בכבוד רב
דוד שניר

ניסן תשל"ג 4. 4. 77
מס' 1/4/870

RECEIVED
MAY 15 1964
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

RECEIVED
MAY 15 1964
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

25/ ירושלים, י' בניסן תשל"ז

29 במרס 1977

1/4/870 - 2

החומר
א/ד
איתן

אל: מנהל אגף העתיקות והמוזאונים
מר א. איתן.

הנדון: בית כנסת ישן בעכו העתיקה
מכתבך מ-26.10.76

קבלנו בימים אלה תשובת מר דוב קסוטו לשאלתך
בדבר מהותו של המבנה הנדון.

אני מצ"ב תצלום התשובה עם המפה הנספחת אליה.

נ ב ר כ ה
חיים קלוגמן

יועץ לשר המשפטים

11
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION
U. S. DEPARTMENT OF JUSTICE
WASHINGTON, D. C. 20535

TO: SAC, NEW YORK (100-100000)

FROM: SAC, NEW YORK (100-100000)

SUBJECT: [Illegible]

DATE: [Illegible]

100-100000
[Illegible]
[Illegible]

24

מדינת ישראל
משרד המשפטים

3א
22/3/77

המנהל הכללי

ירושלים, ב' ניסן תשל"ז
21 במרץ 1977

1/4/870

אל: שר המשפטים

הנדון: קברות המכבים

לשאלתך, מי אחראי לתחזוקת אתר כל זמן שלא הוכרז כמקום קדוש:
קברות המכבים הוכרזו במקום הסטורי.

פקודת העתיקות דנה במקומות היסטוריים. הפקודה קובעת פעולות
אסורות לגבי מצבות ומקומות הסטוריים, אולם, אין היא מטילה חובות
על גוף זה או אחר (ס' 18 לפקודה), לענין התחזוקה. רק כאשר המקום
ההסטורי רשום בספרי האחוזה כרכוש פרטי, נקבעו בפקודה הסדרים
לצורך שמירה, בדיקה והחזקה (ס' 19).

בשיחה שהתקיימה עם מנהל אגף העתיקות, נסמך כי במקרים רבים
של מקומות הסטוריים שלא נרשמו כרכוש פרטי פנו גורמים כגון:
מועצות ורשויות מקומיות מיוזמתם אל מנהל אגף העתיקות ובהסכמתו,
קבלו על עצמם את החזקת המקום ההסטורי שכתחום שיפוטם.

אשר לקברות המכבים, לאחרונה ישנה פניה מטעם אגודת מכבי
אל המנהל למסור לידיה את הטיפול באתר.

ב ב ר כ ה ,

מאיר גבאי

ג ניסן תשל"ז = 22.3.77
ד י נ ה ש ר

STATE OF TEXAS
COUNTY OF [illegible]

Know all men by these presents, that [illegible]

[illegible]

for and to the use of [illegible]
[illegible]
[illegible]

WITNESSETH that the above and foregoing is the true and correct copy of the original as the same appears from the records of the County Clerk of this County.

ATTEST: My hand and seal of office this [illegible] day of [illegible] 19[illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

23/5
ירושלים, ב' ניסן תשל"ז
21 במרץ 1977

1/4/870

אל: שר המשפטים

הנדון: קברות המכבים

לשאלתך, מי אחראי לתחזוקת אתר כל זמן שלא הוכרז כמקום קדוש.
קברות המכבים הוכרזו כמקום הסטורי.

פקודת העתיקות דנה במקומות היסטוריים. הפקודה קובעת פעולות
אסורות לגבי מצבות ומקומות הסטוריים, אולם, אין היא מטילה חובות
על גוף זה או אחר (ס' 18 לפקודה), לענין התחזוקה. רק כאשר המקום
ההסטורי רשום בספרי האחוזת כרכוש פרטי, נקבעו בפקודה הסדריים
לצורך שניירה, בדיקה והחזקה (ס' 19).

בטיחה שהתקיימה עם מנהל אגף העתיקות, נסגור כי במקרים רבים
של מקומות הסטוריים שלא נרשמו כרכוש פרטי פנו גורמים כגון
מועצות ורשויות מקומיות מוודאותם אל מנהל אגף העתיקות ובהסכמתו,
קבלו על עצמם את החזקת המקום ההסטורי שבתחום שיפוטם.

אשר לקברות המכבים לאחרונה ישנה פניה מטעם אגודת מכבי
אל המנהל למסור לידיה את הטיפול באתר.

ב ב ר כ ה ,

מאיר גבאי

קברות המכבים

הפקודה שדנה בעתיקות ומקומות היסטוריים הינה פקודת העתיקות:

ס' 17 לפקודה מחייב את המנהל ("המנהל" לצורך הפקודה כקבוע בהגדרות, מנהלה של המחלקה לעתיקות של משרד החינוך והתרבות), לפרסם ברשומות רשימה של מצבות ומקומות הסטוריים.

ס' 18 לפקודת העתיקות קובע את הפעולות האסורות לגבי מצבות ומקומות הסטוריים, אולם אין הוא מטיל חובות על גוף זה או אחר.

ס' 19 לפקודה קובע הסדרים לצורך שמירתם, בדיקתם והחזקתם של מצבה היסטורית או מקום היסטורי הרשומים בספרי האחוזה כרכוש פרטי.

בשיחה שקיימתי עם מנהל אגף העתיקות, נמסר לי כי קברות המכבים במודיעין הוכרזו כמקום היסטורי, ובהתאם לכך חלים האיסורים המפורטים בס' 18 לפקודה, אך לא קיימת חובת החזקה ושמירה.

לאחרונה פנתה אגודת מכבי אל המנהל ובקשה לקבל על עצמה הטיפול בקברות המכבים.

לתשומת הלב ס' 20 לפקודה המאפשר לרשום על שם הממשלה:

מקום היסטורי שאינו רשום בספרי האחוזה כרכוש פרטי אם סבור המנהל שרישום כזה נחוץ מטעמים ארכיאולוגיים ובסיגים כלהלן:

(1) כל הטוען לבעלות רשאי לפתוח בהליכים.

(2) המקום אינו משמש לצרכי דת או ^{ל-כ} מוקד שלתכלית דתית והוא רכושו של מוסד דתי או כנסייתי.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

REPORT OF THE

COMMISSIONERS OF THE

BOARD OF CHEMISTS

FOR THE YEAR 1875

CHICAGO, ILL.

1876

PRINTED BY

114/870

מדינת ישראל

22
משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים
(קיוצ)
מספר: 114/870

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

תאריך: 14.2.1977

מספר:

לכבוד
מר ח. קלוגמן
יועץ לשר המשפטים
לשכת שר המשפטים
ירושלים

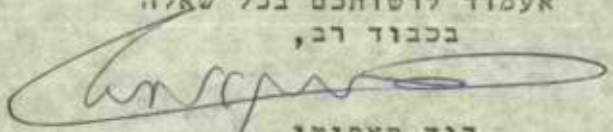
א.נ.

הנדון: ביכ"נ הישן בעכו

באיתור רב קיבלתי מלישכה השר את שאלתך, אני מצרף למכתבי זה מפה חלקית של עכו המציינת את האיתור של ביכ"נ הרמח"ל המסומן באות **ר**.

לדעתי כדאי שאגף העתיקות יתיהס גם לאתר **מ** שאף הוא שימש כנראה כביכ"נ בעבר והיום משמש נגריה!

אעמוד לרשותכם בכל שאלה
בכבוד רב,


דוד קאסוב
אדריכל יועץ לשר

יז אדר תשל"ז 77 = 7.3.
114/870

העקב: ד"ר וולטירא - משרד הפנים נצרה
מר זליקוביץ - מ"מ מנהל המחלקה למקומות קדושים

CONFIDENTIAL

Handwritten notes in yellow ink:
10/11/54
10/11/54
10/11/54

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL
CONFIDENTIAL
CONFIDENTIAL
CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

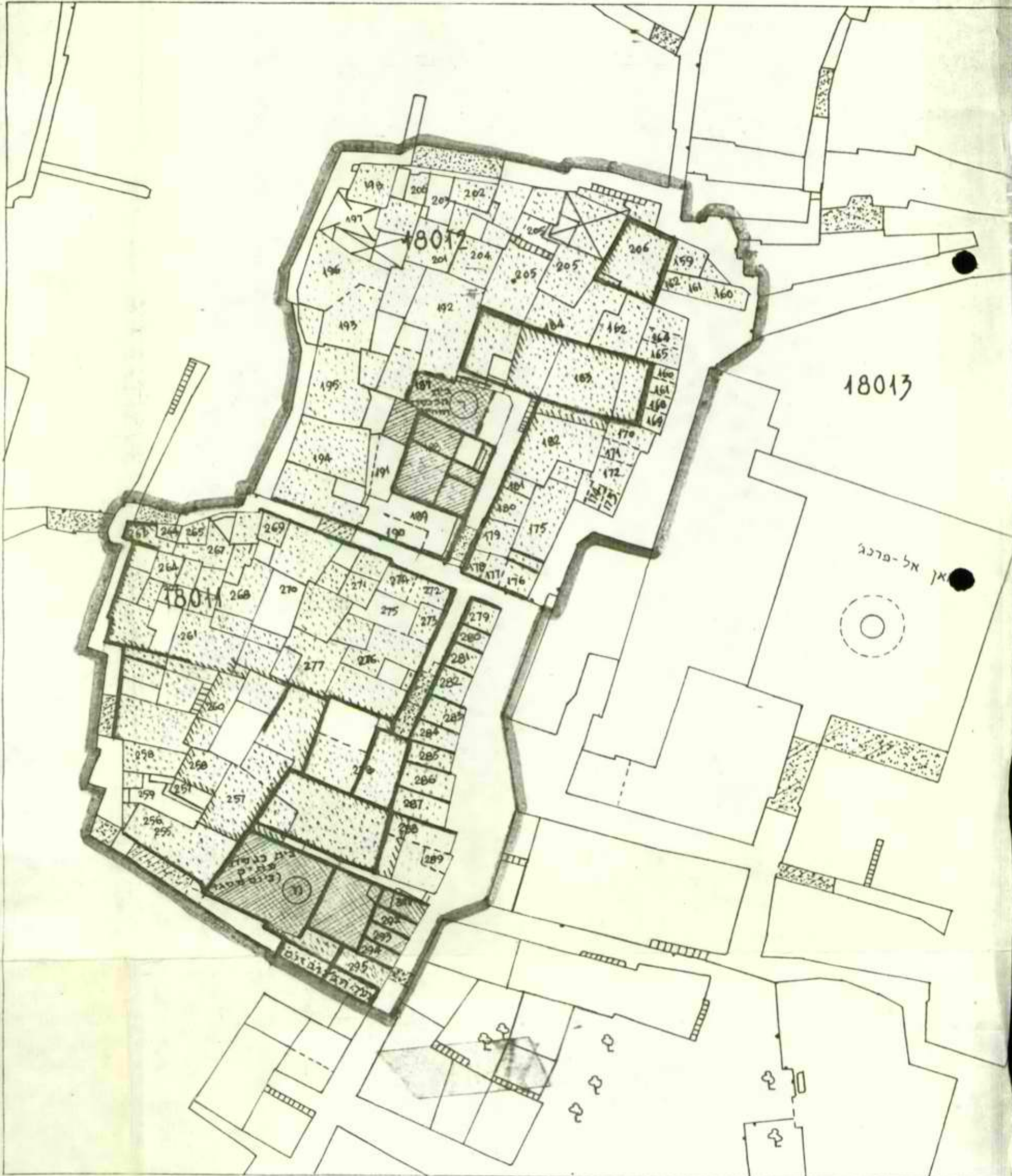
CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL



הרובע היהודי מימי העותמאנים

100

Handwritten text, possibly a signature or name, written in a cursive script. The text is oriented vertically and appears to be a name like "Léon".

7.7.71

1/4/870

דוד שניר
סופר "שערים"
כצנלסון 83 א
בבעתים 53 271

כ"ה ט"ו שבט תשנ"ז
שבת חש"ז
ב"ה שנת 5737
12.2.77
קצת ימים של יק"ל קרוס
גם זמנתי אהלים - ל"א
למין הנפלאה נא' קצת

נ"ז שנת תשנ"ז
15.2.77

לכבוד
מר חיים צדוק
שר המשפטים והגנות
ירושלים

לשר חיים צדוק, שלום רב!

הנירון: מעמד שטח קברות המכבים כמוריעים

בתור אחד מיוזמי הקמת ההתישבות החדשה כמוריעים, בתחילה כהאחוזת
נח"ל בספר עד מלחמת ששת הימים, ועתה בתור מושב שיתופי, בו התנהלו משפחות
עולים מארה"ב. שאפתי כי יבתן צביון הולם ש לשטח המיוחס לקברות
המכבים כמוריעים, וכי מקום זה יוכר כמקום קדוש ויקבל את הטיפול המתאים.
וזאת בהתאם להחלטת הרכנות הראשית המצורפת למכתבי זה.
פניתי בנירון בזמנו למשרד הדתות, ומנהל המחלקה למקומות קדושים הרב
דב פראל ז"ל וכן היועץ המשפטי של משרד הדתות טיפלו בנושא זה, ואף
ריכזו חומר רב בנירון.

פניתי בנירון למנכ"ל משרד המשפטים מר מאיר גבאי, אשר הכטיח, כי ימצא
פתרון מתאים הוך זמן סביר. אך זמן זה חלף, והפתרון משום מה לא נמצא...

היות ועתה הנך גם שר הדתות, ונושא איבורי זה, חנו בתחום טיפולך הבלעדי,
לכן אבקשך לזרז את הטיפול וההחלטה, בכדי שאתר חשוב זה, הנמצא עתה
במצב של הזנחה משוועת - ועל כך יש בידי מכתבים למערכת לעיתונים שונים -
יזכה להכרה בתור מקום קדוש בהתאם להחלטת הרכנות הראשית, יגודר ויטופח
כראוי לזכרם של המכבים החשמונאים גואלי העם.

אשמח לקבל תשובתך החיובית בהקדם.

בכבוד
דוד שניר

נ.כ. כתכניתנו להקים כמוריעים, מוזיאון בו ירוכז כל החומר הרב
הקשור בתולדות בית החשמונאים וחג החנוכה, וכן מפעל הנצחה לבוספלי
האזור הי"ר במלחמת השחרור ואחריה. כמו כן אנו מטפלים גם בנושא
של הידוש הישוב היהודי כמוריעים העתיקה, ותקוותנו היא כי המוסדות
המוסמכים יענו בחיוב לבקשתנו.
מצ"ב צילומי מכתבים ואישורים בנושא הנירון.

ר"פ טיש
י"ל שנת תשנ"ז
18.2.77
מס' התק. 1/4/870

Faint header text at the top of the page.

Faint text in the upper section of the document.

12 N. 21
6

Main body of faint, illegible text, possibly a letter or report.

Faint text in the lower section of the document.

12 N. 21
6

מדינת ישראל
משרד המשפטים

המנהל הכללי

ירושלים, יא' באלול תשל"ו
6 בספטמבר 1976

1/4/870

לכבוד
מר דוד שניר
סופר "שערים"
רחוב כצנלסון 83א',
גבעתיים 53271

מר שניר הנכבד,

למכתבך מיום 24.8.76 בענין קברי החשמונאים במודיעין
ובהמשך למכתבי אליך מיום 26.4.76 הנני להודיעך שבחודש אפריל
פנה יועץ שר המשפטים ללשכת שר הדתות בענין זה.

מאחר ומשרד הדתות הוא אשר יזם את הנושא, אנו מקווים,
שימצא פתרון מתאים תוך זמן סביר.

בכבוד רב,

מאיר גבאי
המנהל הכללי

מדינת ישראל

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

תאריך: ב"ה, יב' כסלו תשל"ה
26 בנובמבר 1974

מספר:

לכבוד
ר' דוד שניר
רחוב כצנלסון 83 א'
בכתתים 53 271

מכובדי,

הנדון: קברות המכבים

עם כב' הסליחה על האיחור הקל בהשובחי למכתבו שקבלתי בנדון בצרוף החומר המצפין בנושא.

כפי שהודעתי לכב' בזמנו, קבלנו הכרת הרבנות הראשית על האחר כמקום קדוש ובהתאם העביר היועץ המשפטי לשר הדתות נוסח תקנות לאחר כמו לכל המקומות הקדושים. שר הדתות התם על התקנות ובהתאם לחוק ששירת המקומות הקדושים העביר לשר המשפטים לאשור ולפרסום.

עם קבלת האשור והפרסום נוכל לסגל בנושא בהתאם לקדושה המקום ולשביעות רצון כל הנוגעים בדבר.

לזכות גדולה חחשב מאמציו של כב' ללא ליאוח למען כבוד המקום וקדושתו.

רצו"ב העתק מכתב של הרב גוטליב בשם הרבנות הראשית, פניית היועץ המשפטי לשר הדתות.

כבוד רב,

הרב ד. פלא
מנהל המחלקה למקומות
קדושים.

העתק: למר י. ליפל, סמכ"ל משרדנו
ליועץ המשפטי במשרדנו, מר ח. חפץ

✓
18/10/57

הרבנות הראשית לישראל
רח' המלך ג'ורג' 58
THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

בתשובה נא להזכיר :
Ref. No. 12/10/p סס

בית ירושלים ת"י "ח חסון השל"ה Jerusalem
P. O. B. 7525 ת.ד. 7525
Tel. 35212 35212

325
18
היום

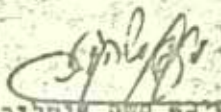
לכבוד
הרב ד. פרלא
מנהל המחלקה למקומות קדושים
משרד הדתות
ירושלים.

שלום רב,

הנדון: קברי החסמונאים במודיעין
סמך : מכתבכם מיום כ"ב אלול תשל"ד.

מכתבכם הנ"ל בנדון הובא לחשופת לב כב" מרנן הרבנים
הראשיים לישראל שליט"א אשה הורוני להשיב, כי ברור שמקומות
הקבורה של החסמונאים במודיעין מחייב הכרזה המקומות הללו כמקומות
קדושים לפי דח ישראל, ויש לפעול בהתאם.

בכבוד רב,


הרב מייבא משה אוסטליץ
המזכיר הראשי

חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז 1967

חקנות בדבר שמירה מקומות קדושים ליהודים

בחוקף סמכותי לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז
1967¹, ולאחר החייערות עם הרבנים הראשיים לישראל, אני מחקין

חקנות אלה:

1. בחוטמת לקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים
מיקון החוטמת
תשכ"ט-1969², אחרי פרט 4, יבואו
" 5. מודיעין - קברי החטובאים ".

2. לחקנות אלה ייקרא "חקנות השמירה על מקומות קדושים"
השם ליהודים (מיקון), תשל"ה-1974³.

יצחק רמאל

שר הדתות

כ"ה בחסון תשל"ה (10 בנובמבר 1974)

אני ממכים.

חיים צדוק

שר הכטפטים

20

ירושלים, י"ד בחשוון תשל"ז

7 בנובמבר 1976

1/4/870

אל: לשכת שר הדתות

הנדון: בית הכנסת הישן בעכו מעתיקה

שר הדתות ביקש הסכמת שר המשפטים להכללת בית הכנסת הישן בעכו
העתיקה במסגרת התקנות לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים,
תשכ"ז-1967.

ביקשנו לענין זה חוות דעתו של מנהל אגף העתיקות וחמוציאונים
במשרד החינוך והתרכות. עתה הוא מודיענו כי לצורך בדיקת הנושא דרושים
נתונים מדוייקים ומפורטים שיבהירו באיזה מבנה המדובר.

אודה לך, איפוא, אם תעביר אלינו נתונים מדוייקים, כולל מראי מקום,
של בית הכנסת הישן בעכו העתיקה.


ב כ ל כ ה
חיים קלוגמן
יועץ לשר המשפטים

1967
1968
1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975
1976
1977

ירושלים, י"ד בחשוון תשל"ז

7 בנובמבר 1976

1/4/870

אל: לשכת שר הדתות

הנדון: בית הכנסת הישן בעכו העתיקה

שר הדתות ביקש הסכמת שר המשפטים להכללת בית הכנסת הישן בעכו העתיקה במסגרת התקנות לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967.

ביקשנו לענין זה חוות דעתו של מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים במשרד החינוך והתרכות. עתה הוא מודיענו כי לצורך בדיקת הנושא דרושים נתונים מדוייקים ומפורטים שיבהירו באיזה מבנה המדובר.

אודה לך, איפוא, אם תעביר אלינו נתונים מדוייקים, כולל מראי מקום של בית הכנסת הישן בעכו העתיקה.



ב ב כ ה

חיים קלוגמן-

יועץ לשר המשפטים

1957
1958
1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

ירושלים, ח' בחשוון תשל"ז
1 בנובמבר 1976
מס' 1/4/870

אל: לשכת שר הדתות

הנדון: קברי החשמונאים במודיעין

שר הדתות ביקש הסכמת שר המשפטים להכללת קברי החשמונאים במודיעין
במסגרת התקנות לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967.

ביקשנו לענין זה חוות דעתו של מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים במשרד
החינוך והתרבות ואני שולח לך בזאת העתק מחוות דעתו מיום כ"ו בתשרי תשל"ז
(20.10.76).

לפי חוות דעת זו האתר הידוע כ"קברי החשמונאים במודיעין" אינו
בגדר "מקום קדוש" לפי הקריטריונים המבוססים על מזכר של שר הדתות מיום
כ"ז באלול תשכ"ח (20.9.68) כפי שפורטו במכתבי מיום כ"ה בניסן תשל"ו
(25.4.76).


כ ב ל מ
חיים קלוגמן
יועץ לשר המשפטים

1970
1970
1970

1970

1970

1970

1970

1970

1970

1970

מדינת ישראל

משרד החינוך והתרבות
אגף העתיקות והמוזיאונים

חאריך: ב' כחשון תשל"ז
26 באוקטובר 1976

מספר:

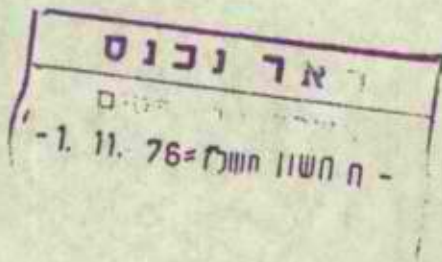
אל: מר חיים קלוגמן, יועץ לשר המשפטים
מאת: מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים

הנדון: בית כנסת ישן בעמק העתיקה
סמוכין: מכתב מיום 21/9/76 מס' 2/870/1/4

אנו מבקשים לקבל נחונים יותר מדויקים ומפורטים
שיבהירו באיזה מבנה בדיוק המדובר בטרם נוכל לבדוק
ולחשיב על פנייתכם כנדון.

ב כ ר כ ה,

א. איתן



SECRET

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE ARMY

Form 100
1970

1. Name (Last, First, Middle Initial)
2. Social Security Number

3. Date of Birth (MM/DD/YYYY)
4. Place of Birth (City, State, Country)

5. Current Address (Street, City, State, ZIP)
6. Previous Address (Street, City, State, ZIP)

U.S. ARMY
OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL
- 1 -

1. Name
2. Address

מדינת ישראל

משרד החינוך והתרבות
אגף העתיקות והמוזיאונים

תאריך: 20.10.76
כ"ו בתשרי תשל"ו

מספר	
ארד נכוס	
ישרד	
ג חשוו תשל = 27.10.76	
ל	ל

17
18

27.10

16

ד חשוו תשל = 28.10.76	
1	4/820

אל: מר חיים קלוגמן, יועץ לשר המשפטים
מאת: מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים

הנדון: קברי מודיעין

בזיקה לפניית שר הדתות להכליל את הקברים הנדונים במסגרת התקנות לחוק השמירה על המקומות הקדושים ובקשתכם לקבל חוות דעת בנדון (מכתבך מיום 21.9.76 מס' 1/4/780/2), להלן הנתונים:

מדובר בקברים חצובים בסלע על גבעה דר' מע' לכפר אל-מידיה (קבור-אל-יהוד וקבר שולטן-אל-יהוד). הקברים, שנחנלו ריקים, חוארו בשנת 1870 ע"י סנדרצקי,¹ שהציע לזהותם כקברי החשמונאים. מחקרים נוספים פורסמו ע"י גרין ב-1875;² הסקר הבריטי של א"י ב-1882;³ ע"י קלרמון-גאנו ב-1896,⁴ שתארך את הקברים למאה ה-ה' לסה"נ וייחס אותם לנוצרים, וכן ע"י פ.מ. אבל ב-1926.⁵ התארוך המאוחר של הקברים מקובל על החוקרים שלאחריהם.

למיטב ידיעתנו לא נזכרת בספרות היהודית שמלפני מאה שנה ויותר כל מסורת יהודית עממית בקשר לקברים אלה כמקום קברי החשמונאים ואין עדות שיהודים נהגו לעלות למקום זה לתפילה (במאה ה-י"ג נזכר קבר של אחד החשמונאים - אלעזר - בעכו;⁶ באשר לספרות הלא יהודית ר' לעיל).

ה"נטורת" לגבי הקברים הנדונים ראשיתה למעשה לפני כ-65 שנה בלבד. על מקורה ומהותה כותב ז. וילנאי ב-1955: "לפני כ-45 שנים בקירוב התחילו התושבים היהודים בא"י לראות בקברים אלה את קברי המכבים. ב-1910 בקירוב הנהיגו מורי הגימנסיה "הרצליה" בתל-אביב לעלות בחנוכה, חג המכבים, לקברים אלה. כן נוהגים להדליק פה לפיד בראשון לחנוכה ורץ מיוחד מובילו אל תל-אביב ואל טביבתה"⁷ (וכן פרופ' מ. אביונה באנצק' העברית: "מ-1910 נהוג לבקר את הקברים בחנוכה. מ-1944 מועבר כל שנה בחנוכה לפיד בוער ממודיעין לירושלים ע"י רצים ומאז קום המדינה מוטרים הרצים את הלפיד בידי נשיא המדינה"⁸).

CONFIDENTIAL

SECRET
CONFIDENTIAL
CONFIDENTIAL
CONFIDENTIAL

[Faint, mostly illegible text covering the majority of the page, appearing to be a memorandum or report.]

מן הנתונים דלעיל עולה שהקברים הנדונים, מלבד עצם העובדה שהינם קברים, אינם תואמים את הקריטריונים כמפורט במכתבך מס' 1/4/870 ללשכה שר הדתות לגבי מקום קדוש ליהודים.

בברכה,

א. איתן

מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים

הערות

1. Ch. Sandreczki, The Rock-cut tombs of el-Medyeh, PEFQSt. 3, 1870, pp. 245 - 251.
2. M.V. Guérin, Description de la Palestine, Samarie II, Paris 1875.
3. Survey of Western Palestine II, London 1882, pp. 341 - 522.
4. Ch. Clermont-Ganneau, Archaeological Researches in Palestine, II, London 1896, pp. 374 - 376.
5. F.M. Abel, RB 1923, pp. 498-499.
6. ז. וילנאי, מצבות קודש בא"י, ירושלים (1951), עמ' רמ"א - רמ"ב. וראה גם ש. שלום, קברי אבות, ירושלים (1948), עמ' 190.
7. ז. וילנאי, מדריך א"י תל-אביב וכו', תל-אביב תשט"ו (1955), ע' 56.
8. אנציקלופדיה עברית כ"ב, תל-אביב תש"ל (1969-70) עמ' 354.

1. The first part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee. The names are listed in alphabetical order and include the following: [illegible names]

2. The second part of the document is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of [illegible]. The names are listed in alphabetical order and include the following: [illegible names]

3. The third part of the document is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of [illegible]. The names are listed in alphabetical order and include the following: [illegible names]

4. The fourth part of the document is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of [illegible]. The names are listed in alphabetical order and include the following: [illegible names]

5. The fifth part of the document is a list of the names and addresses of the members of the committee who have been elected to the office of [illegible]. The names are listed in alphabetical order and include the following: [illegible names]

16

ירושלים, כ"ו באלול תשל"ו

21 בספטמבר 1976

1/4/780/2

אל: מר א. איתן, מנהל אגף העתיקות
והמוזאונים, משרד החינוך והתרכות
ת.ד. 586. ירושלים

הנדון: קריטריונים למקום קדוש

בתואם לשיוחנו הטלפונית מיום 21.9.76
אני מעביר לך ברצוף את התחלכותהנוספת שחיהת
לי בנושא הנדון עם משרד הדתות וזאת לקראת הדיון
עם שר המשפטים בענין זה.

י. ש. הל

חמים קלוגמן

יועץ לשר המשפטים

SECRET, BY ORDER OF THE
IS COMMANDER AT
SLOTTING

TO: MR. M. HAY, AND MR. HAY
MAYNARD, AND MR. HAY
P. R. 262, 263

FROM: SECRETARY OF THE

THE SECRETARY OF THE
AND UNDER THE ORDER OF THE
TO ALL THE STATES AND THE
AND OF THE STATES AND THE

SECRET
SECRETARY
SECRETARY



לשכת שר הדתות

ב"ה, ח' באלול תשל"ו

2 בספטמבר 1976

4060/5

אל: חיים קלוגמן, יועץ לשר המשפטים

הנדון: מכתבך מיום כ"ה בניסן תשל"ו - 25 באפריל ש"ז

שלך: מס' 4/4/870

לאחר עמל רב עלה בידינו להשיג עותק רשימת המקומות הקדושים ליהודים, שהגיש יו"ר הוועד הלאומי, מר יצחק בן-צבי המנוח, בשנת תרצ"ז - 1937 לועדת החלוקה (ועדה הידועה בשם "ועדת פיל").

רצ"ב ההקדמה התואמת את שלושת הקריטריונים של תזכיר שר-הדתות מיום 20.9.68, והעמודים בהם נזכרים המקומות הנדונים. ראה פריטים 49 ו-66 ברשימה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

אריה פרנקל
עוזר אישי לשר

אר נכנס
יד המשפטים
יורול חשנז = 9. 76 - 18

העתק:

הסמנכ"ל מר י. ליפל, כאן
היועץ המשפטי, עו"ד חפץ, כאן

יד אלול חשנז = 9. 76
מס' זיהוי
1/4/870

1916
JAN 10

הו"ק / וועד בית החרוץ הגנת תר"ל (1937)

המקומות המקודשים ליהודים

השטח אי"י המערבית תחת שלטון המנדט הבריטי

1015
2/11/37
א"י

1. הרשימה הרצופה כוללת את המקומות החשובים מבחינה דתית, כגון ערים ומקומות, שנודעת להם קדושה מיוחדת, או כאלה שסמטו בספתם מרכזים רוחניים ודתיים ונתקדשו מסוים כן בעיני האומה, וכן מצבות-קברים וציוני קברים, טבהם סמונים נביאי ישראל, צדיקים, גדולי התורה ומורי הדת, שהמסורת על זהותם נשמרה עד ימינו, והם מסכו אליהם במסך התקופות הטונות ועד ימינו עולי-רגל ותיירים לסם בקור ונסתסחות וכן בתי-קברות יהודיים עתיקים, המקודסים אף הם סטבעם וכמו-כן בתי-כנסיות ושרידיהם המקודסים אף הם לפי טבעם.

2. מלבד זה ציינו כאן מקומות הקטורים בהופעה דתית מיוחדת, כגון התגלות האלוהית (Theophany) לאבות האומה ולנביאיה לפי עדותם של כתבי הקודש, והמסורת הבלתי פוסקת נשמרה עליהם מדור לדור עד זמננו.

3. יש לציין, שרשימה זו איננה שלמה: ראשית כל לא הוכנסו בה המקומות הקדושים הנמצאים מחוץ לחלק המערבי של ארץ-ישראל תחת שלטון המנדט הבריטי, כגון - המקומות הקדושים אשר בטסח הצפוני, הנכנס לתחומי סוריה והלבנון תחת המנדט הצרפתי, ואלה טבעבר הירדן מזרח, אם כי האמירות הזאת נמצאת תחת המנדט הבריטי; כמו כן הוססו הנקודות והמקומות הקדושים, אשר בנגב לססח המנדט, כגון - מדבר סיני, וההר בו נתנה תורת ט"ה, קדש ברנע וכדומה, שנתקדשו סימי טסה רבנו. שנית לא נכללו כאן המקומות, טבהם מראים הנוצרים או המוסלמים קברים קדושים של אישים יהודיים, ואילו היהודים אינם תומכים בנוצע למקומות הללו בדעה זו, או שהאישים הללו אינם תופסים מקום במסורת הדתית היהודית, וטליחית, לא הוכנסו לרשימה זו כל אותם המקומות ההיסטוריים, אשר סמטו מרכזים היסטוריים חשובים, בסובן המדיני והתרבותי, בתקופות התנ"ך, הבית השני והתלמוד, או בתקופות המאוחרות, אם לא נתקדשו בקדושה דתית מיוחדת, ולא סמטו מקום בקור לתפללים או למבקרים לצרכים דתיים. אולם אנו ספוררים



11

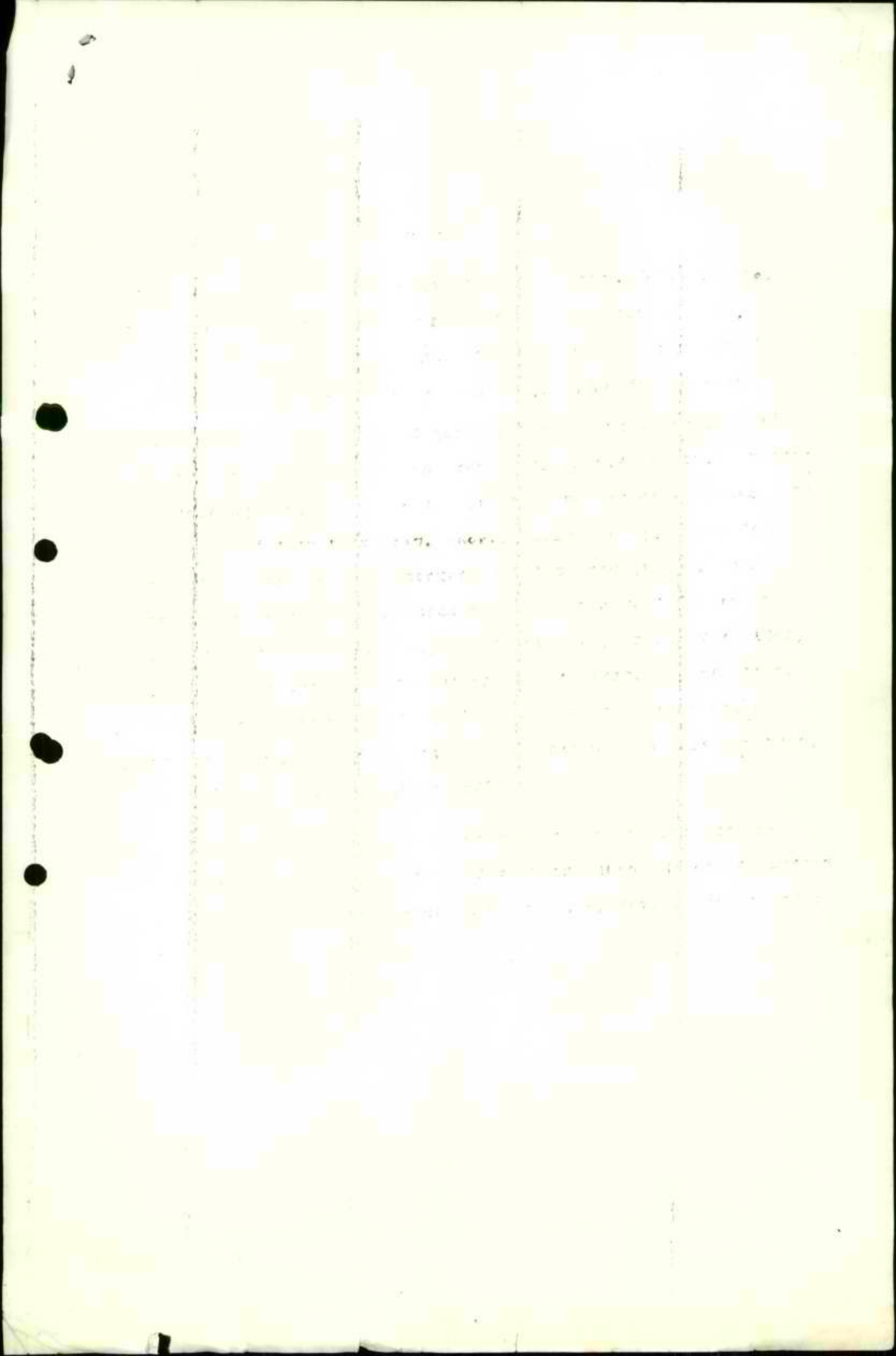


The first part of the report
 deals with the general
 situation of the
 country and the
 progress of the
 work. It is
 followed by a
 detailed account
 of the
 various
 projects
 which have
 been
 carried out
 during the
 year. The
 results of
 these
 projects
 are
 discussed
 in
 detail
 and
 the
 reasons
 for
 any
 failure
 are
 explained.
 The
 report
 concludes
 with
 a
 summary
 of
 the
 work
 done
 and
 a
 list
 of
 the
 references
 used.

את תפוח לב הועדה לרשימות המכילות אלפי קרים ומקומות עבריים
שמחלקת העתיקות הממשלתית מרשמת אותן כפעם בפעם, רשימות המכילות
את המסות ההסטוריים הללו, היקרים ללב כל יהודי בעולם ואשר העם
היהודי קטן אתם קשה נצחי, קטר בל ינתק.

4. תפקידנו הוא יותר מוגבל - לציין כאן את רשימת המקומות
הקדושים במובן המצומצם, במבואר לעיל. כאן ראוי להדגיש, שכמעט
בכל מקום, שבו היה מסורת קברים, ושהיהודים נוהגים עד ימינו לבקר
בו לשם תפלה והשתחוות, היה ישוב יהודי צפוף במשך תקופות ארוכות
סימי קדם עד מאות השנים האחרונות ועד הזמן החדש בכלל. יהודי
הסכיבה טפחו את המסורת העתיקה ודאגו לשלמות הקברים ולנקיונם,
הדליקו בהם נרות ודאגו לפסס דתי, ובמקומות רבים הקימו עליהם
בנינים או מצבות, הקיפו אותם בגדרות, והבנינים נשתמרו עד ימינו.
על ציוני הקברים הללו ובתוך מערות הקברים המקודשים מוצאים אנו
כתובות עבריות רשומות בצבע וחרותות באבן סמות עולי רגל היהודים
סימי הבינים ומתקופות המאוחרות, כי במשך כל הדורות לא פסקו
בקורי תיירים ועולי רגל יהודים מן הארץ ומחוץ לארץ.

5. הבקורים מחוץ לארץ, ביחוד מארצות תורכיה היו קבועים ומתמידים
הן ביהדות והן בצבור, ולעתים בהסון חוגג. מנהג קדום הוא בקרב
היהדות המזרחית, החל מבוכרה, פרס והודו ועד מצרים אלג'יר ומרוקו
וכו'; מנהג שנעשה חובה קדומה על כל איים ישראלי אחר היכלת בידו
לבקר את הארץ הקדומה למחות פעם אחת בימי חייו, ולהשתטח בזמן
בקורו על הקברים הקדושים אשר בכל הארץ. גם מארצות אירופה היו
עולים מבקרים רבים בכל התקופות, ואף תקופת הטנה מסוימת לעליה זו:
סערב פסח עד אחרי "עצרת" (חג השבועות). העולים היו באים לירושלם
בערב פסח, ובמשך החג מבקרים את כול המערבי ואת הקברים הקדושים
אשר בסביבות ירושלם; אחר זה היו מתפללים ליד קבר רחל מערת המכפלה
ומסתתחים על סאר קברי חברון, ומסם חוזרים לירושלם ומסם מספויכים
את דרכם לשכם וסביבותיה ומסם לסבריה ולצפת, ומקדישים את סאר זמנם
לבקור הקברים המרובים בארץ הגליל. מה סנוגע לתושבי הארץ קבעו
להם זמנים מסוימים לבקורי הקברים, ביחוד בערבי ראשי החדשים, וכן

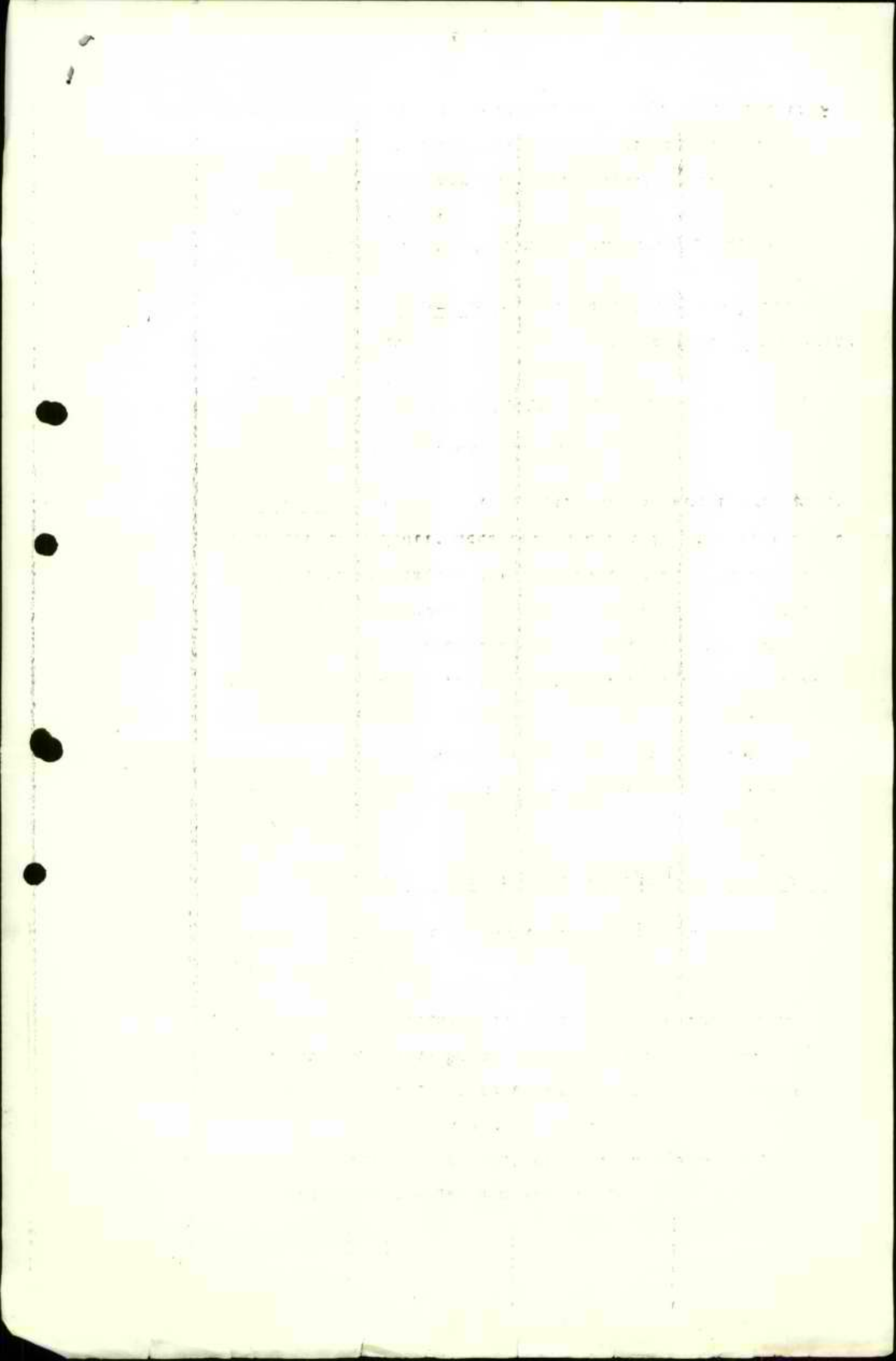


וכן בחודש אלול ובפסח ימי תשובה שבין ראש החנה ליום הכפורים.
מספר המקומות הקדושים שנארו הוא רק חלק קטן מהמקומות
הקדושים שהיו ידועים בימי קדם. רמז לכך אנו מוצאים ב"סבובו"
של ר' פתחיה טרגנשבורג, בסוף הסאה הי"ב, המספר לנו, שבהיותו
בבבל הביא מסם רשימה של 550 קברי נביאים ואמוראים, בארץ ישראל
ובארצות הסכנות, כמנין טר"ים, ולא רק זמנים מסוימים נקבעו לבקורי
המקומות הקדושים, אלא גם תפלות מסודרות, הקיסות מימי הביניים, והן
מיוחדות לכל מקום ולכל קדוש. הסדר הנדפס הראשון, הידוע לנו
מכיל 118 תפלות מסוג זה, הנוצרות ל-118 מקומות קדושים. הוא
נדפס בשנת ס"א (1561) במנטובה בשם "יחוס הצדיקים" לר' גרסום
בן אפר מטרמילה. כעבור זמן מה אול מן הסוק, ובשנת ס"א (1601)
נדפס סנית בוינציאה; סדורים טובים מסוג זה נדפסו בכל דור ודור.
נזכיר עוד את "שערי דמעה", תרס"ח ו"שערי דמעה ויטועה" תרכ"א.
ההוצאה האחרונה של סדר תפלות של "יחוס הצדיקים" משתמשים עד היום,
הוא של א.מ. לונץ משנת תרמ"ו (1896).

.6

אין כונתנו לתת את כל החומר הבבליוגרפי שהתמסנו בו, כי
עמיר הוא מאד, וכבר הוקדמו לנושא זה הרבה ספרים ומחקרים הן בעברית
והן בלשונות אירופיות, כונתנו היא, בכל אופן, להצטמצם בראשי פרקים
בלבד.

.7



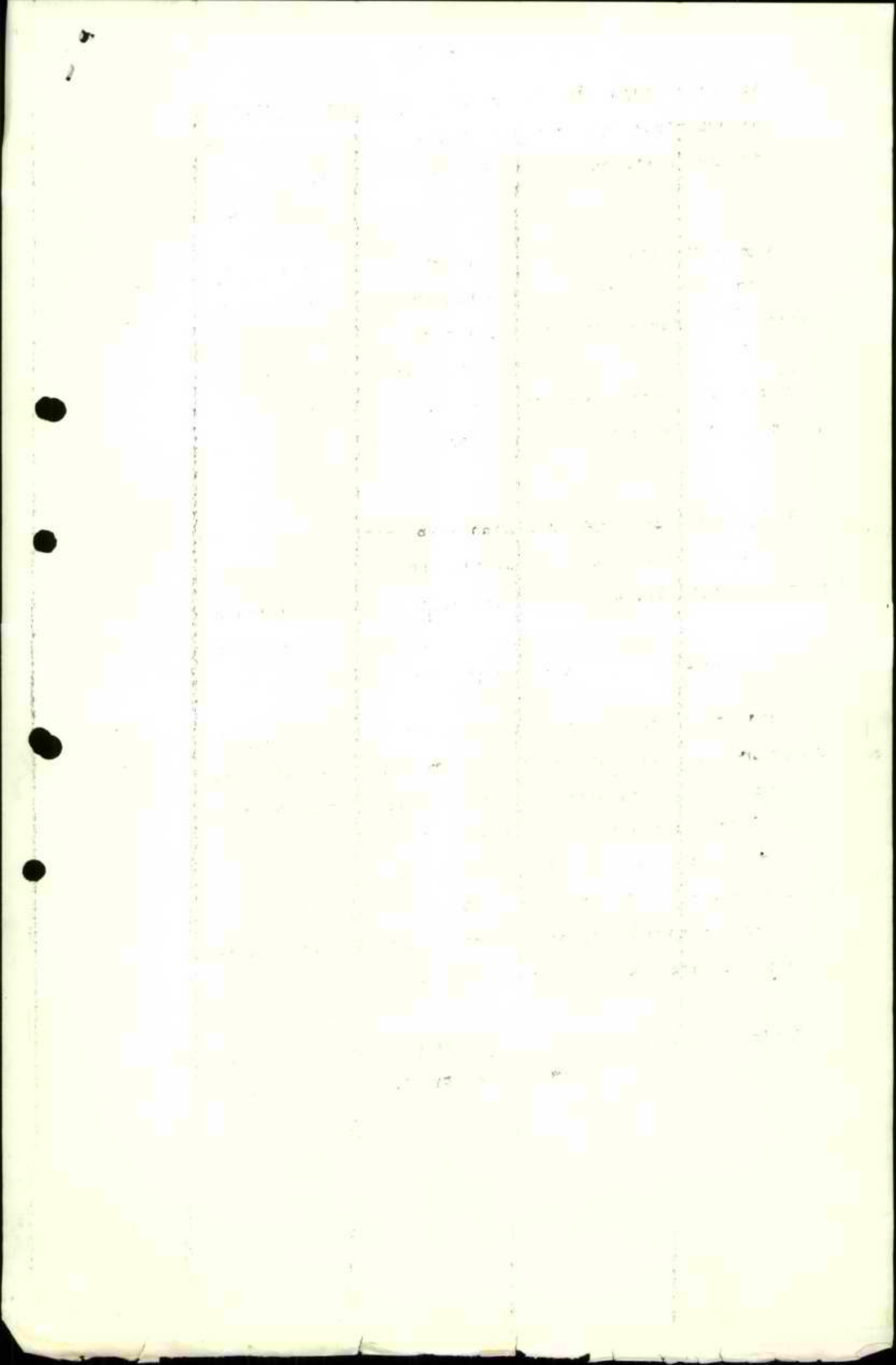
48. Lod : עיר יהודית חשובה מתקופת התנ"ך ועד תקופת המלוכים
 וגם בזמנים מאוחרים יותר. מרכז דתי בתקופת התלמוד ועל כן
 היו אומרים "לוד היא מטנה לירושלים" טרידיט יהודיים. קבר
 יהודי על יד באב-אל-טרקי
 (Clermont-Ganneau, Archaeological Res. II, p. 343 fol.).

49. Modiim (El Midya) (אל מדיה מצפון לוד): עיר מולדתם
 של החסמונאים. קברי ה ח ש מ ו נ א י מ. מקום בקורים המונים,
 ביחוד בימי חנוכה.
 (Survey II, p.341 fol.; Abel, Revue Biblique 1923, p.498 fol.
 וילנאי, מודעים; תזכיר הוצד האומי, עמ' 63).

50. Meron (מרון לצפת) ישוב יהודי מתקופת התנ"ך ועד ימינו.
 חרבות בית כנסת קדמון. קברי רבי ש מ ע ו נ ג ו י ו ח א י;
 אבי הקבלה הקדומה ואלעזר בנו הנערצים והמקודשים בסבל מאות
 שנה. קבריהם המסורתיים ה ל ל ו ש מ א י, ר' י ו ח ג ו
 ה ס נ ד ל ר ואח". יהודים מכל המזרח ונהגים לעלות לרגל
 למרון ולהשתטח על הקברים הקדושים. מקום ההלולא של בר יוחאי
 ביום לג' בעומר.
 (Survey I. p. 208,251 fol; Luke P.E.F. Q. St. 1932
 בן-צבי, שאר ישוב א", עמ' 134 ואילך; תזכיר הוצד האומי
 עמ' 55 - 56).

51. The Altar of Elias (Mount Carmel) (מחרקה) מדבת אליהו
 מקום קדוש, הקטור בסמוך אל אליהו הנביא, שבנה את מזבתו
 (מלא) במקום זה.

52. Mandi (כפר מנדא, מצפון לצפורי): ישוב יהודי מימי
 התלמוד ועד תקופת מסעי הצלב. קבר ר' יששכר דכפוי מנדי.
 מסורת הקברים קובעת במקום זה גם את קבריהם של רבן שמעון בן
 ג מ ל י א ל וטל ר' ע ק ב י א ב נ מ ה ל א ל.
 (בן-צבי, שאר ישוב ב", ע' 211; תזכיר הוצד האומי ע' 60;
 יחוס האבות, יחוס הצדיקים מטה הירושלמי).



64. עין סינייה Ein Sinya קברים יהודיים מתקופת הבית השני.
 בקרבת המקום - מערת הקברים של המשמר העשירי שבכ"ד מסמרות
 הכהנים בלנה (סוקניק, ידיעות החברה לחקירת א"י א' עם' 17
 ואילך).

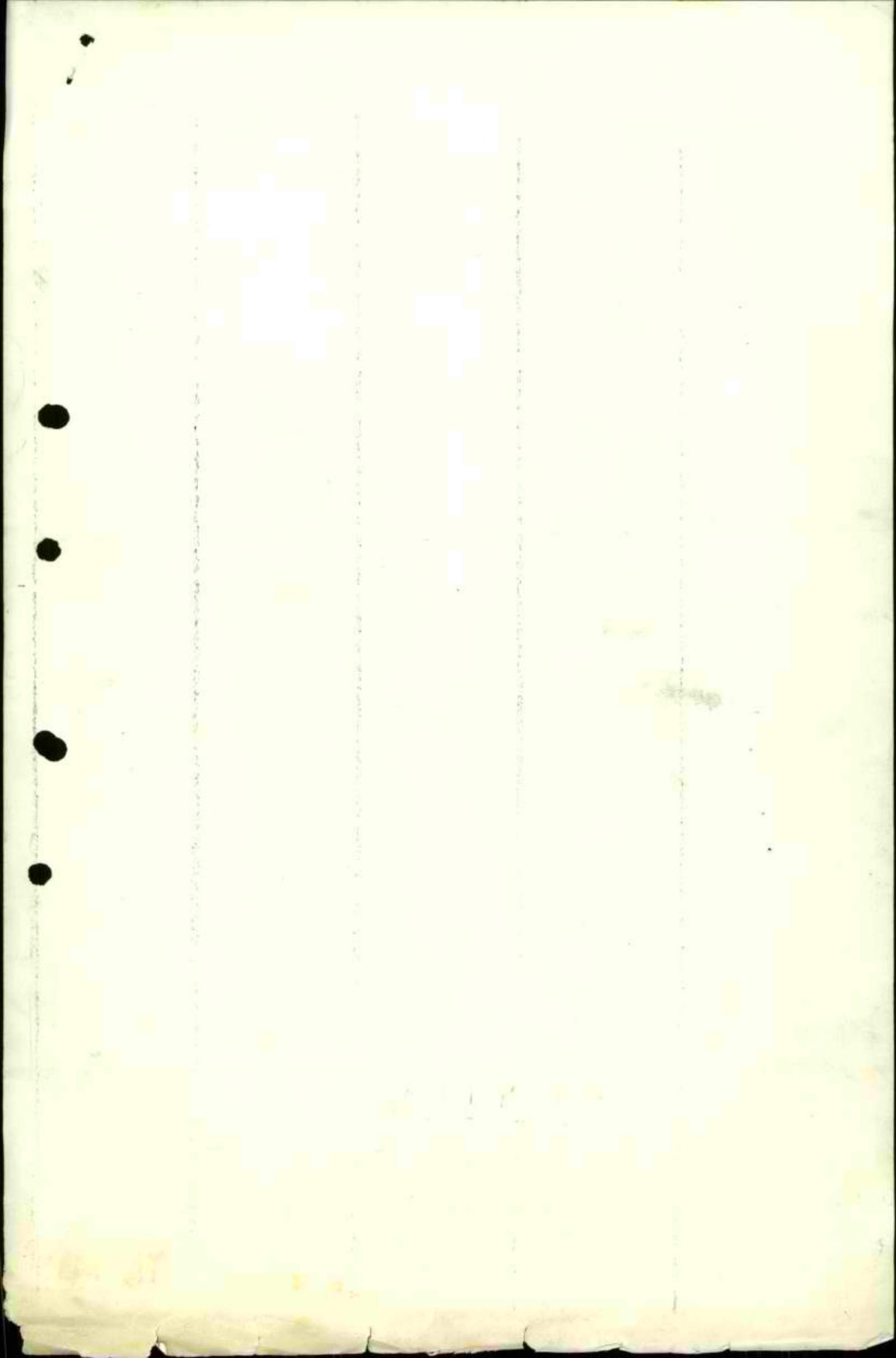
65. עכברה Akbara (מדרום לצפת) יטוב יהודי בתקופת הבית השני
 ובתקופת התלמוד. קבריהם המסורתיים של ר' ינאי, ר'
 דוסתאי ור' נהוראי. מקום בקורים ותפלה. עלית הרגל
 לעכברה נמסכת סימי מסעי הצלב ועד ימינו.
 (בן-צבי, סאר יטוב א', עם' 4 - 153; תזכיר הועד הלאומי עם'
 18 - אלה המסעות, כו"פ, קברי אבות, ר' מטה באסולה יחוס האבות,
 יחוס הצדיקים ואח').

66. עכו Akko יטוב יהודי סימי הבית השני ועד היום. מרכז חשוב
 בתקופות טונות בית כנסת ובית קברות. המסגד ג'אמק אל מעלקה
 הוא מעיקרו בית כנסת, ובני סיהאר אל-עמר הפכוהו למסגד, ועדיין
 ניכרים בו סימני ביה"כ.
 (תזכיר הועד הלאומי, עם' 17; סאר יטוב, עם' 163-180)

67. עלמה Alma (מצפון צפת) מקום יטוב יהודי סימי התלמוד ועד
 הסאה הי"ח. חרבות בית כנסת קדמון עם כתובת עברית. בית קברות
 יהודי גדול. הרבה מסורות יהודיות קשורות במקום זה. קבריהם
 המסורתיים של ר' אליעזר בן עזריה, ר'
 אליעזר בן עזרן, רב המנונא, רבא בר
 הונא, ר' יהודה בן תימא, ר' יוסי הכהן
 ואח'. הנוסעים מדברים על "בית קברות גדול לישראל". אחד
 המקומות החשובים ביותר לבקורי עולי רגל, להסתמחות על קברים
 קדושים ולתפלה.

Klein, Corpus Inscriptionum p. 77 fol.; Survey I, p.205-20

(בן-צבי, סאר יטוב א', עם' 174 - 182)



24
ירושלים, יא' באלול תשל"ו
6 בספטמבר 1976

1/4/870

לכבוד

מר דוד שניר

סופר "שערים"

רחוב כצנלסון 83א',

גבעתיים 53271

מר שניר הנכבד,

למכתבך מיום 24.8.76 בענין קברי החשמונאים במודיעין
ובהמשך למכתבי אליך מיום 26.4.76 הנני להודיעך שבחודש אפריל
פנה יועץ שר המשפטים ללשכת שר הדתות בענין זה.

מאחר ומשורר הדתות הוא אשר יזם את הנושא, אנו מקווים,
שימצא פתרון מתאים תוך זמן סביר.

בכבוד רב,

מאיר גבאי
המנהל הכללי

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1954

1954
UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED FROM THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
ON THE DATE OF THE ABOVE MENTIONED RECEIPT
THE FOLLOWING BOOKS WERE RECEIVED:

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

לכבוד

מר מאיר גבאי
המנהל הכללי
משרד המשפטים
ירושלים

למר מאיר גבאי הנכבד, שלום רב!

הנידון: קברי החשמונאים - המכבים כמוריעים

כמכתבך אלי מיום כ"ו בניסן תשל"ו / 26 באפריל 1976 כחכה כין היתר:
"אשר לשאלתך בדבר קברי החשמונאים כמוריעין, הנני רוצה להבטיחך שאין
אנו מזניחים נושא זה. בימים אלה הננו מקיימים מגעים על כך עם הגורמים
השונים הנוגעים בדבר והננו מקוים להגיע לסיכום בזמן הקרוב"
(הדגשתי את המלים בזמן הקרוב) ד.ש.

ביקרתי לאחרונה במשרד הדתות בירושלים, כמחלקת השונות הקשורות בנושא
הנ"ל והן: המחלקה למקומות קדושים וכן כמחלקה המשפטית, ונמסר לי כי
עדיין אין כל התקדמות בנושא חשוב זה, אשר משום מה נתקל כסחכת ממושכת,
ואולי תואיל בטובך, להכהיר את הסיבות לכך?!

ברצוני להודיש נקודה חשובה בקשר לנושא זה, כל עוד שהמקום היה נידח
וכחזקה סכנה, לא ביקרו לידו רבים, אך מעת שהוקמה האחזות הנח"ל הדתית
"מכוא מודיעים" אשר זכיתי להיות כין יוזמי הקמתה, נוהרים רבים למקום
ובמיוחד בימי חג החנוכה, ונאמרים פרקי תהילים מחאימים במקום, ועל כך
יוכל להעיד רבה של חולון הרב ברוך רבינוביץ שליט"א (הרכי ממונקץ'
לשעבר) קיימת אף בקשה מאותה תקופה למשרד הפנים, כי שטח קברות המכבים
יכלל בשטח האחזות, ועל הבקשה חתמו רבים מהמבקרים וכן הרב רבינוביץ.
ברצוני לבקשך, כי תזרז את הטיפול בנושא, בכרי שאחר חשוב זה, יזכה
לטיפול נאות, ובכרי שעד חג החנוכה הקרוב, יגודר השטח ויטופח כראוי
לכבודם של מתיהו החשמונאי ובניו מקדשיה' ותורתו. משרד הדתות
וחברי מושב "מכוא מודיעים" יטפלו כאחר וישמרוהו בקדושה כראוי למקום
מסוג זה. אני מתכנן הקמת מוזיאון בו ירוכז כל החומר הרב הקשור
בכית החשמונאים וכחג החנוכה, וכן מפעל הנצחה לנופלי האזור הי"ד, אשר
23 מהם נפלו כמשלט מודיעים 219 ככ' אלול תש"ח ושנים מהם נעדרים הי"ד.
אני מקוה כי פנייתי זו אליך, תביא לתוצאות חיוביות, האתר יוכרז כמקום
קדוש ב"רשומות", ומיד לאחר מכן יוחל בטיפול מתאים באתר, טופחו ושמרוהו.
אשמח לקבל תשובתך החיובית בהקדם. אסיים בכרכת שנה טובה ושנת פעילות
מבורכה.

בכבוד רב
313
דוד שניר

נ.ב. היות ושני אחי מתגוררים בקרית ארבע-חברון, אני פונה אליך
בתור נכד רבה של חברון הרב מאיר קסטל הי"ד, כי חסייע אישית ומשפטית
לחירוש הישוב היהודי בתוככי עיר האבות, וכי יוחזר הרכוש היהודי לכעליו.

1944
[Faint header text]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

[Faint text block]

14/870

12/5/28



גרשון סלומון

ב' באב תשל"ו
29.7.76

עיריית ירושלים
بلدية اورشليم - القدس

31
* 2/8/76

בכעת שמירה
סניף המאבק 23
חבר מועצת העירייה
ירושלים
مجلس البلدية

ירושלים

ד א ר נ כ נ ס
משרד המשפטים
1 אב תשל"ו = 8.76 - 2
ל. ג. ה. י. ר.

5 אב תשל"ו = 8.76
14/870

לכבוד
כב' שר הדתות
ד"ר יצחק רמאל
משרד הדתות
ירושלים

כבוד הש"ר

הנדון: תקנת תקנות להסדרת תפילה יהודית על הר הבית
בס' באב תשל"ו

כס' במכתב-אב תשל"ו נקיים את תפילות היום על הר הבית לציון יום הורבן בית המקדש ולביטוי הכמיתה והתקווה לבואלת שלמה, במקום הראוי ביותר לכך - על הר המזרחי, המקום המקודש ביותר לעמנו.

הנני לבקשך בזאת, כמי שממונה על הסקופות הקדושים ועל כיצוע חוק הסקופות הקדושים, להתקין תקנות שיסדירו תפילה זאת, כפי שמשמע מחוק זה, וכפי שמשמע מהחלטת בית המטעם המחוזי בדונו בערעור היועץ המשפטי על זיכורי ביתר"ם שהתללו על הר הבית ע"י השופטת הבכ' רות אור. החלטה זאת גם התזירה למעשה את הסיכול בנושאי תפילה יהודית על הר-הבית לידן ועמדה על הצורך להסדרת נושא זה ע"י הרשות הפוליטית, בהדגשת את הצורך להתקין תקנות ראויות שיסדירו תפילה יהודית על הר הבית.

כמי שכואב את כאב סגירתו של הר-הבית, ע"י הרשות הפוליטית בישראל, וק במני תפילה יהודית במקום הקדוש ביותר לעם ישראל, בעוד המקום פתוח ללא הגבלה לתפילה מוסלמית וכני דתות אחרות, הנני מוצא אליך להסיר חרמה זאת מעמנו, לפתוח את הר הבית לתפילה יהודית, ולהסדיר זאת ע"י תקנות ראויות.

אדוני שר הדתות, מדינת ישראל הינה מדינת חוק. חוק הסקופות הקדושים קובע במפורש את זכותו של כל יהודי להתפלל במקום המקודש לו ביותר ומטיל על שר הדתות להתקין תקנות שיסדירו תפילה זאת. האם הר הבית הנו מחוץ לתחום לגבי חוק זה?...

כשנותרה ירושלים לא העלה איש בעולט על דעתו, שלי יהודים תאסר התפילה במקום הקדוש הזה, לאחר אלפיים שנות חורבן וכמיתה לסקופת המקדש. הנני עומד כחוקה, נכון וכואבן האם זו מציאות או חלום בלהות? הייחכן שכימי הלטון היהודים על ירושלים תאסר עליהם - ועליהם בלבד - הזכות האלמנטרית הניתנת לכל בן אדם להתפלל במקום הנחשב לבעל קדושה עליונה בעינינו? כיהודי הנני מתבייש מעצם המחשבה על כך לא לכך חלמו וקרו 60 דורות של חורבן וגלות.

2/..



מדינת ישראל
המשרד הכלכלי

מס' תשלום
מס' 8-8-28
מס' 1

מס' 8-8-28
מס' 2



עיריית ירושלים
بلدية اورشليم - القدس
- 2 -

ירושלים

חבר מועצת העירייה
عضو المجلس البلدي

הנני פונה אליך, אדוני שר הדתות, כמי שמסונה על המקומות הקדושים בארץ ישראל, לפתוח את הר הכיפה לתפילה יהודית ולהתקין תקנות לתפילה כזאת כבר לקראת ט' במנחם אב השתא, עת נעלה לתפילה במקום הקדוש ביותר לעמנו. בכך יינחן ביטוי לכמיהתו בת אלפיים השנה של עמנו לשוב אל הר ה'.

הנני מצפה לחשובתך המהירה לקראת ט' במנחם אב השתא.

בברכה ובכבוד רב,


גרשון סלומון
חבר מועצת עיריית ירושלים

העחק: כב' הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן שליט"א
כב' ראש הממשלה מר יצחק רבין
כב' שר המשפטים ויו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים מר חיים צדוק ✓
כב' שר המשפחה מר שלמה סליל.



دولة فلسطين
Ministry of Education

الوزارة العامة
البيروت

1950

الوزارة العامة
البيروت

الوزارة العامة
البيروت

الوزارة العامة
البيروت

الوزارة العامة
البيروت

الوزارة العامة
البيروت

11
ירושלים, כ"ה בניסן תשל"ו
25 באפריל 1976

1/4/870

א ל: לשכת שר הדתות

- הנדון: 1. קברי החשמונאים במודיעין
2. בית הכנסת הישן בעכו העתיקה

שר הדתות ביקש תסקרת שר המשפטים להכללת קברי החשמונאים במודיעין ובית הכנסת הישן בעכו במסגרת התקנות לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967.

כידוע אין החוק מגדיר "מקום קדוש" מהו. כל שבידנו הם הקריטריונים המבוססים על מזכר של שר הדתות מיום 20.9.68 וחוקבעים כלהלן:

מקום קדוש ליהודים הוא מקום הממלא אחר שלושת הקריטריונים הבאים:

1. המקום הינו קבר או מערה או מקום תפילה;
2. המסורת היהודית העממית מקשרת את המקום עם אישים מפורסמים בהיסטוריה היהודית והיא מוזכרת בספרות היהודית או הלא-יהודית מלפני מאה שנה ויותר;
3. בגלל מסורת עממית זו עולים למקום זה יהודים להתפלל בו במשך דורות.

נבקשכם להודיענו מה הנתונים אשר על פיהם תואמים המקומות הנ"ל את הקריטריונים הנ"ל.

ב ב ר כ ה,
חיים קלוגמן
יועץ לשר המשפטים

1978
25
1978

1978

- 1. 1978
- 2. 1978

1978

1978

1978

- 1. 1978
- 2. 1978
- 3. 1978

1978

1978

מדינת ישראל

10/5
אגף העתיקות והמוזיאונים

משרד החינוך והתרבות
אגף העתיקות והמוזיאונים

כ"ח באדר ב' חשל"ו
תאריך: 30 במרץ 1976

מספר:

לכבוד
מר חיים קלוגמן,
יועץ לשר המשפטים
לשכה שר המשפטים
ירושלים
א"נ.

9

הנדון: מכחבך מס' 1/4/870

- א. הקברים שמכניהם אוחם קברי החשמונאים הם מן החקופה הרומית (מאה ב'-ד' לסה"נ).
- ב. ביהכנ"ס הישן בעכו: אם הכונה לביכנ"ס הרמח"ל - הוא הוקם במאה ה-18 ופסק לחפזד כביכנ"ס לאחר מאורעות 1929.

בברכה,

א. איתן

א. איתן
אגף העתיקות והמוזיאונים

מדינת ישראל

מס' התק. 76=10/4

תש"ל 5.4.76

מס' התק. 76=10/4

1/4/870

EXHIBIT

RECEIVED

NOV 19 1954

U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION

TO: SAC, NEW YORK
FROM: SAC, PHOENIX
SUBJECT: [Illegible]

RECEIVED

- 1. [Illegible]
- 2. [Illegible]

NOV 19 1954
S. A. 78-100-100

NOV 19 1954
S. A. 78-100-100

NOV 19 1954

U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION

ירושלים, ד' באדר ב' תשל"ו

24 במרס 1976

מס' 1/4/870

א ל: מר א. איתן, מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים,
משרד החינוך והחרכות

הנדון: קריטריונים למקום קדוש

ברצוני להזכירך כי עדיין לא קבלתי תשובתך
על מכתבי אליך בנדון מיום 1 במרס 1976.

אודה לך אם תואיל להחיש תשובתך אלינו. לנחותך
הריני מצרף בזה העתק מכתבי אליך מיום 1 במרס 1976.

ב בר כ ה, 
חיים קלנמן
יועץ לשר המשפטים

SECRET, T. KING C. HUNT
25. 1940
1940

It is the policy of the United States Government
to keep secret the information contained herein.

SECRET

SECRET

It is the policy of the United States Government
to keep secret the information contained herein.

It is the policy of the United States Government
to keep secret the information contained herein.

SECRET

81
ירושלים, כ"ט באדר א' תשל"ו

1 בטרס 1976

מס' 1/4/870

אל: מר א. איתן, מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים,
משרד החינוך והתרבות

הנדון: קריטריונים למקום קדוש

בהתייחס למכתבך מיום 9.2.76 נודה לך אם תודיענו
מה חוות דעתך הספציפית, לאור הקריטריונים שאתח רואה
אותם כנכונים, לגבי שני המקומות המוצעים י"י שר הדתות
כמקומות שיש לשמור בהיותם מקומות קדושים:

(א) קבר החשמונאים כמודיעין;

(ב) בית הכנסה היהודי הישן בעכו העתיקה

ב ב ר כ ת

חיים קלוגמן

יועץ לשר המשפטים

במ

SECRET
1950
CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

- (a) CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION
- (b) CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL

מדינת ישראל

משרד המשפטים
י"ד אדר תשנ"ו = 15. 2. 76
1/4/870

משרד החינוך והתרבות
אגף העתיקות והמוזיאונים

חא"ר: ה' באדר א' השל"ו
9 בפבר' 1976

מספר:

אל: כר חיים קלוגמן, יועץ מקצועי לשר המשפטים,
לשכת שר המשפטים, ירושלים

א"נ.

הנדון: קריטריונים למקום קדוש
סטוכין: סכתבך כנדון מס' 1/4/870 מיום 25/11/75

לצערי הל עיכוב כמתן חשובהנו ואני כחנצל על כך.
לגופו של ענין:

- א. הקריטריונים המוצעים לגבי מקומות קדושים יהודיים נראים סבירים אם הם מצטרפים, יחד עם זאח אנו מציעים לשקול הגדרת מקום קדוש יהודי כ: "מקום שנהקדש בקדושה במסורה היהודית כמשך דורות רבים".
- ב. בכל חקנות שיוחקנו לצרך כצוע חוק השמירה על הסקומות הקדושים צריך שחיה, לדעחנו, הוראה הקובעת שאין בחקנות אלה כדי לפגוע בכל דין הנוגע לעתיקות (זאח על סנה להבטיח שלא חפגענה פעולות אגף העתיקות כנדרש כאשר המקום הקדוש הסוכרו מצוי באחר הסטורי).

ב כ ר כ ה,

א. איחן
מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים

ד א ר : כ . י
פ ט י מ
י"ד אדר תשנ"ו = 13. 2. 76
7

1950

1950

1950

1950

1950

1950

1950

- a. 1950
- b. 1950
- c. 1950

1950

1950

1950

1950

1950

6
ירושלים, ב' אדר א' תשל"ו
3 פברואר 1976

1/4/870

אל: סת אברהם איתן, סנהל אנך הפתקוה והסוזיאונים

הנדון: קריטריונים לגבי "מקום קדוש"

בהתפחס למכתבך אלינו סיום 10.12.75 אודה

לך אם תודיעני האם חוות-הדעת המבוקשת הוכנה.

בברכה,

יהודית ביגון
סנהלת לשכת השר

1950
1951

RECEIVED

CONFIDENTIAL

ALL INFORMATION CONTAINED
HEREIN IS UNCLASSIFIED

DATE
BY
REASON

מדינת ישראל

משרד החינוך והתרבות
אגף העתיקות והמוזיאונים

תאריך: ר' בטבה חשל"ו
10 בדצמבר 1975

מספר:

משרד המשפטים
י' טבת תשל"ו = 4.12.75
מס' התיק: 14/870

לכבוד
מר חיים קלוגמן
יועץ מקצועי לשר המשפטים
לשכת שר המשפטים
ירושלים

א"נ.

הנדון: קריטריונים לגבי "מקום קדוש"

מכתבך מיום 25/11/75 מס' 1/4/870 הגיע לעיוני רק אחסול
עקב היותי בשרה מילואים. אעביר אליכם הודו דעתנו
בהקדם.

בכבוד רב,

אברהם איחן

אברהם איחן
מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים

דאר וכנס
משרד המשפטים
י' טבת תשל"ו = 12.12.75
לשכת השר

1. A. 15. 75. 1000 110

1000 1100 1200
 1300 1400 1500
 1600 1700 1800
 1900 2000 2100

1000 1100 1200
 1300 1400 1500
 1600 1700 1800
 1900 2000 2100

1000 1100 1200

1000 1100 1200 1300 1400 1500
 1600 1700 1800 1900 2000 2100
 2200 2300 2400 2500 2600 2700

1000 1100

1000 1100 1200 1300 1400 1500
 1600 1700 1800 1900 2000 2100

ירושלים, כ"א בכסלו תשל"ו

25 בנובמבר 1975

114/870

אל: מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים, משרד החינוך והתרבות.

לפי סעיף 4 ל**החוק השמירה על המקומות הקדושים**, תשכ"ז-1967, רשאי שר המחתות, לאחר התייעצות עם נציגים של בני הדתות הנוגעות בדבר, ובהסכמת שר המשפטים, ולחקין תקנות בכל הנוגע לכיצוע החוק.

החוק אינו מגדיר "מקום קדוש" מהו; ואין בידינו קריטריונים ברורים אשר על פיהם ניתן לקבוע אם מקום פלוני הוא "מקום קדוש". באשר למקומות קדושים ליהודים הוצעה מערכת קריטריונים זו:

1. המקום הינו קבר או מערה; *אין מקום קדוש*.
2. המסורת היהודית העממית מקשרת את המקום עם אישים מפורסמים בהיסטוריה היהודית והיא מוזכרת בספרות היהודית או הלא-יהודית מלפני מאה שנה ויותר;
3. בגלל מסורת עממית זו עולים למקום זה יהודים להתפלל בו במשך דורות.

שר הדתות החקין עד כה, בהסכמת שר המשפטים, תקנות לגבי המקומות הקדושים הבאים:

1. ירושלים - מערת שמעון הצדיק; מערת סנהדרין הקטנה; קבר הרב עובדיה מברטנורה; קבר זכריה הנביא; יד-אבשלום.
2. חיפה - מערת אליהו הנביא.
3. טבריה - קבר הרמב"ם; מערת רבי עקיבא; מערת רבי חייא ובניו.
4. פקיעין - מערת ומעיין רבי שמעון בר-יוחאי; בתי העלמין היהודיים; קברי רבי יוסי ורבי יהושע בן חנניה; בית הכנסת העתיק; בית הכנסת החדש.
5. מירון - קבר רבי שמעון בר-יוחאי.
6. רחבת הכותל.

אותן תקנות קובעות את האיסורים הבאים לגבי המקומות הקדושים שעליהם הן חלות:

Handwritten signature or initials

Handwritten text at the top of the page

Handwritten text, possibly a title or introduction

Handwritten text, possibly a list or detailed notes

- 1. Handwritten list item 1
- 2. Handwritten list item 2
- 3. Handwritten list item 3

Handwritten text block following the list

- 4. Handwritten list item 4
- 5. Handwritten list item 5
- 6. Handwritten list item 6
- 7. Handwritten list item 7
- 8. Handwritten list item 8

Handwritten text at the bottom of the page

1. שחיטה, אכילה, שתייה עישון או שינה;
2. רוכלות, הצבת קיוסקים או כל מסחר אחר;
3. חילול שבת או מועדי ישראל;
4. שהיה בתלבושת שאינה הולמת את קדושת המקום;
5. משיטת יד או איסוף כסף אלא אם כן החכנסות מיועדות לכיסוי הושאות החזקתו של המקום.

תקנות מיוחדות לגבי רחבת הכותל המערבי אוטרות צילומים וקיבוץ נדבות ברחבת הכותל.

לפי תקנות אלו ממנה שר הדתות "ממונה" אשר מתפקידו להבטיח קיומם של האיסורים דלעיל. זאת מהמלצת הרבנים הראשיים. במסגרתו של "ממונה" כזה להרחיק מן המקום כל אדם המפריע לו בתפקידו או העובר על הוראות התקנות.

עתה ביקש שר הדתות את הסכמת שר המשפטים להכללת מקומות נוספים כ"מקומות קדושים" במסגרת התקנות לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים; ואלה המקומות הנוספים:

1. מודיעין - קברי החשמונאים.
2. עכו העתיקה - בית הכנסת היהודי הישן.

שר המשפטים מבקש חוות דעתך בשאלה מה הם הקריטריונים הנכונים לך כקריטריונים נכונים לקביעתו של מקום כ"מקום קדוש".


ב ב ר כנס.
חיים קלוגמן
יועץ מקצועי לשר המשפטים

1.
2.
3.
4.
5.

... ..

... ..

... ..

1.
2.

... ..

... ..

טופס העברה חומר שלא באמצעות התיקיון

אל: התיקיון

מאח: _____

נא לרשום לפניכם כי חיק מספר/מכתב

מתאריך* _____ בענין _____

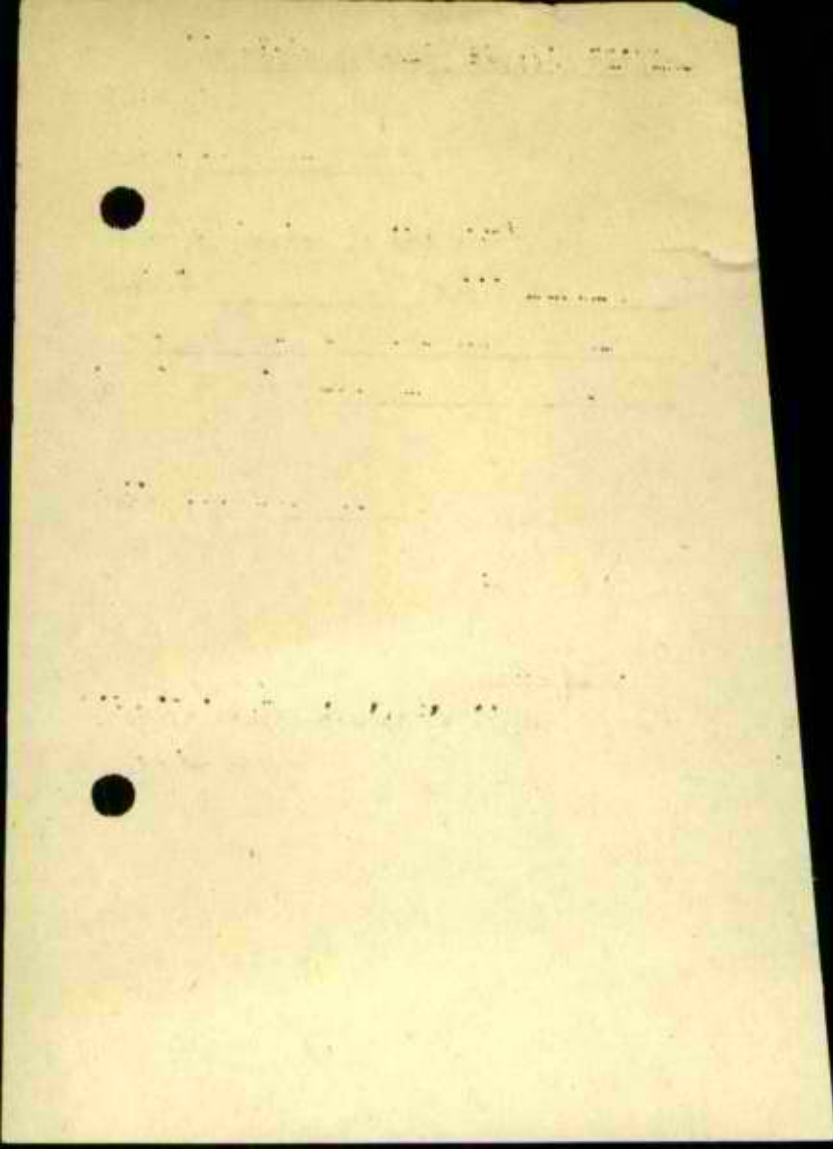
הועבר על ידי ל _____

חאריך _____

ב ב ר כ ה

טופס זה יועבר לתיקיון בא ביום.

* מחק את המיוחד



מדינת ישראל

משרד המשפטים

המשרד הראשי

תאריך: י"ט תשרי תשל"ה

24 ספטמבר 1975

מספרנו: _____

אל: מר מאיר גבאי

בחרשומת (4) מבקש השר לברר את הנקודות הבאות:-

1. מה הן התוצאות הנובעות מאכרזתו של מקום כמקום קדוש לפי חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967;
2. אלו מקומות "הוכרזו" עד היום לפי החוק הנ"ל כמקומות קדושים;
3. אלו קריטריונים אובייקטיביים מן הראוי לאמץ כקריטריונים לקביעת מקום כמקום קדוש.

להלן הערותי:-

1. מה הן התוצאות הנובעות מאכרזתו של מקום כמקום קדוש לפי חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967?

א. יש להקדים ולהדגיש שאין לדבר על "אכרזתו של מקום כמקום קדוש". חוק השמירה על המקומות הקדושים תשכ"ז-1967 קובע אך ורק ש"המקומות הקדושים שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות המקודשים להם או ברגשותיהם כלפי אותם המקומות". אין חוק זה קובע אלו מקומות הינם המקומות הקדושים ואין הוא, לדעתי, מקנה כל כוח לשר הדתות, או לכל גורם אחר, להכריז על מקום כל שהוא כמקום קדוש.

- ב. המעניין אותנו במיוחד הוא סעיף 4 לחוק הקובע את שר הדתות כממונה על ביצוע החוק ואשר לשם כך הוא רשאי להתקין תקנות מסוימות בתחום מקומות מסויימים. זאת בהתייעצות עם נציגי הדתות הנוגעים בדבר ובהסכמתו של שר המשפטים.

2/..

CONFIDENTIAL
NOV 22 1954
U.S. DEPARTMENT OF STATE
WASHINGTON, D.C.

SECRET

1. (S) [Illegible text]

2. [Illegible text]

3. [Illegible text]

4. [Illegible text]

SECRET

5. [Illegible text]

6. [Illegible text]

7. [Illegible text]

ג. התקנות שהוצאו על ידי שר הדתות עד היום נוגעות למספר מקומות קדושים ליהודים בירושלים, חיפה, סבריה, מירון ופקיעין (ראה הרשימה להלן בסעיף 2). תקנות אלו קובעות את האיסורים הבאים בתחום אותם מקומות:

1. שחיטה, אכילה, שתיה, עישון או שינה;
2. רוכלות, הצבת קיוסקים או כל מסחר אחר;
3. חילול שבת או מועדי ישראל;
4. שהייה בתלבושת שאינה הולמת את קדושת המקום;
5. פשיטת יד או איסוף כסף אלא אם כן ההכנסות מיועדות לכיטוי הוצאות החזקתו של המקום.

3

תקנות מיוחדות לגבי רחבת הכותל המערבי אוסרות צילומים וקיבוץ גזרות ברחבת הכותל.

ד. לפי תקנות אלו ממנה שר הדתות "ממנה" אשר מתפקידו להבטיח קיומם של האיסורים ולעיל. זאת בהמלצת הרבנים הראשיים. בסמכותו של "ממנה" כזה להרחיק מהמקום כל אדם המפריע לו בתפקידו או העובר על הוראות התקנות.

4

ה. מכאן אנו למדים שבעוד שאין שר הדתות יכול לקבוע איזה מקום הוא קדוש, הרי בכוחו להנהיג, בעזרת התקנות, הגבלות או איסורים מסויימים לגבי מקומות קדושים מסויימים לפי בחירתו (כמובן אחר קבלת הסכמתו של שר המשפטים). כן אין השר מוגבל באופי האיסורים ויכול הוא להנהיג תקנות שיש בהן איסורים שונים מאלו שהונהגו על ידו עד היום כאיסור שחיטה, חילול שבת וכיוצא באלו, או כאיסור צילום ברחבת הכותל (ראה לעיל סעיף ג'). התוצאות הישירות הנו, על כן, ההוראות, האיסורים וההגבלות הכלולים בתקנות.

2. אילו מקומות הוכרזו עד היום לפי החוק הנ"ל כמקומות קדושים?
כאמור, אין כאן ענין של "אכרזה על מקומות כמקומות קדושים", אולם עד היום הותקנו תקנות לגבי המקומות הבאים: -

1. ירושלים - מערת שמעון הצדיק; מערת סנהדרין הקטנה; קבר הרב עובדיה מברסנורה; קבר זכריה הנביא; יד-אבשלום.
2. חיפה - מערת אליהו הנביא.

5

1. The first part of the document is a letter from the Secretary of the State to the President, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

- 2. The second part of the document is a letter from the President to the Secretary of the State, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.
- 3. The third part of the document is a letter from the Secretary of the State to the President, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.
- 4. The fourth part of the document is a letter from the President to the Secretary of the State, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.
- 5. The fifth part of the document is a letter from the Secretary of the State to the President, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

6. The sixth part of the document is a letter from the President to the Secretary of the State, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

7. The seventh part of the document is a letter from the Secretary of the State to the President, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

8. The eighth part of the document is a letter from the President to the Secretary of the State, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

9. The ninth part of the document is a letter from the Secretary of the State to the President, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

10. The tenth part of the document is a letter from the President to the Secretary of the State, dated August 1, 1864, regarding the appointment of a new Secretary of the State.

- 3. סבריה - קבר הרמב"ם; מערת רבי עקיבא; מערת רבי חייא ובניו;
- 4. פקיעין - מערת ומעיין רבי שמעון בר-יוחאי; בתי העלמין היהודיים; קברי רבי יוסי ורבי יהושע בן חנניה; בית הכנסת העתיק; בית הכנסת החדש.
- 5. מירון - קבר רבי שמעון בר-יוחאי.
- 6. רחבת הכותל.

3. אלו קריטריונים אובייקטיביים מן הראוי לאמץ כקריטריונים לקביעת מקום כמקום קדוש?

א. חוק השמירה על המקומות הקדושים תשכ"ז-1967 אינו מגדיר את המונח "מקום קדוש" וכאמור, אין הוא קובע אלו מקומות הינם מקומות קדושים. נושא זה נדון בשעתו ~~(יולי 1949)~~ בהרחבה ^{עמותה} דעתו המפורסת של מר שבתאי רוזן, היועץ המשפטי לשעבר של משרד החוץ ^{אך} ~~אך~~ ^{בדמה} ~~שעד~~ ^{היום} לא הגיעו למסקנה ברורה וסופית בשאלה זו.

ב. במזכר ^{מיום} מיום 20 בספטמבר 1968 של שר הדתות לשעבר, ד"ר ז. ורהפטיג, אל שר המשפטים לשעבר, מובאים קריטריונים לקביעת מקומות קדושים ליהודים לשם החלת התקנות לפי חוק השמירה על המקומות הקדושים, ואלו הם: -

- 1. המקום הוא ציון קבר עתיק או מערה עתיקה שהמסורת העממית היהודית ייחסה לו קשר עם אישים מפורסמים מתקופת המקרא או תקופת המשנה והתלמוד או תקופת ימי הביניים, ובגללה עלו יהודים במשך הדורות למקום זה להתפלל.
- 2. מסורת עממית זו מוזכרת בספרות היהודית או בספרות הלא-יהודית מלפני מאה שנה ויותר.
- 3. משרד הדתות מטפל במקום זה למעשה ומוציא עליו תקציבים והוצאות לשיפוצו ולשמירתו.

ג. ברור שאין קריטריונים אלה ממצים או מקיפים את המושג "מקום קדוש" במלואו, אך למטרה הנוכחית שלנו נראים הם כמספיקים. הכוונה בעיקר לשני הקריטריונים הראשונים. ראוי, על כן, להדגיש את היסודות הקובעים בקריטריונים אלה שהם: -

- 1. המקום הנו קבר או מערה;
- 2. המסורת היהודית העממית מקשרת את המקום עם אישים מפורסמים בהיסטוריה היהודית והיא מוזכרת בספרות היהודית או הלא יהודית מלפני ^{שנה} שנה ויותר;

1.
2.
3.

4.
5.

6.

7.
" ... "
... ..
... ..

8.
... ..
... ..

9.
... ..
... ..

10.
... ..

11.
... ..

12.
... ..
... ..

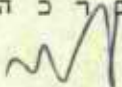
13.

14.
... ..
... ..

3. בגלל מסורת עממית זו עולים למקום זה יהודים להתפלל בו במשך דורות.

ד. כאן יש לציין שהקו המבחין בין אתר היסטורי או אתר עתיק ובין מקום קדוש הינו בדרך כלל דק ביותר. למעשה טרביית המקומות הקדושים של היהודים הנם "עתיקות" במשמעות מושג. זה בפקודת העתיקות. יסוד התפילה או הפולחן הקשור במסורת עשוי להוסיף על כן למקום העתיק את מימד הקדושה. לפעמים יש לאבחנה זו השלכות מעשיות, שכן בחוקים שונים קיימות הוראות בפרדות לגבי מקומות קדושים סחוד ואתרים היסטוריים מאידך. במקרה האחד עשויה להיות מוטלת על השר הממונה על ביצוע החוק חובת התייעצות עם שר הדתות ואילו במקרה האחר חלה חובת התייעצות עם שר החינוך והתרבות. יסוד התפילה והפולחן הנובע ממסורת עממית יש בו לסייע לאבחנה כזאת.

ה. לא בראה לי ראוי לקבל את הקריטריון השלישי (משרד הדתות מספל וכו').

ב מ ר כ ה ,

חמר גולן

THE STATE OF TEXAS, COUNTY OF DALLAS, ss. I, the undersigned, Clerk of the County, do hereby certify that the within and foregoing is a true and correct copy of the original as the same appears in the records of the County of Dallas, Texas.

Witness my hand and seal of office this _____ day of _____, 19__.

CLERK OF COUNTY

NOTARY PUBLIC

My Comm. Expires _____

בהקשר לאמור בעמודים הקודמים ראוי לציין שהמושג "מקום קדוש" (או מושג אחר המתייחס למקום הקדוש לפי מהותו, כגון קבר), מופיע במספר חוקים לא קטן כאובייקט הראוי להגנה ולשמירה. נביא כאן אחדים מחוקים אלו:

(1) חוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965, ובו הוראות אלו: - סע' 49(5) - קובע כי:

"תכנית המיתאר הארצית תיקבע את התכנון של שטח המדינה כולה, ובין השאר - הוראות בדבר שמירה על עתיקות, מקומות קדושים...".

סע' 61 - קובע כי "מטרות תכנית מיתאר מקומית הן: (3) שמירה על כל בנין ודבר שיש להם חשיבות אורייכלית, היסטורית, ארכיאולוגית וכיוצא באלה;"

סע' 63 - קובע כי "הועדה המקומית רשאית לקבוע בתכנית מיתאר מקומית, תוך שמירה על הייעוד והחקלאי של קרקעות המתאימות לכך, הוראה בכל ענין שיכול להיות נושא לתכנית מפורטת וכן בענינים אלה:

(1) (א) שטחי קרקע או בנינים שאין להשתמש בהם למטרה פלונית או שאין להשתמש בהם אלא למטרה פלונית;"
(ראה גם סע' 63 (1) (ו').

סע' 69 - קובע כי מתוך לקבוע בתכנית מפורטת הוראות בדבר (2) "ייעוד קרקעות ל-... מקומות לצרכי דת".
(5) "שמירה על מקומות, מבנים ודברים אחרים שיש להם חשיבות לאומית, דתית, היסטורית, ארכיאולוגית, מדעית או אסתטית".

סע' 99 - קובע כי "הוראה בתכנית מיתאר מחוזית או מקומית בדבר שמירת מקום קדוש או בדבר בתי קברות תיערך בהתייעצות עם שר הדתות...".

(2) פקודת המכרות -

סע' 8(1) "טום תעודת-היתר לחיפוש או לחקירה, רשיון לחיפוש או זכות-כרייה או חוזה חכירה לכרייה או רשיון-חציצה לא ירשו ולא יחשבו כמרשים את בעליהם לחפר, לחקור, או לכרות בתוך האזורים דלקמן:
(1) בכל אזור שיש בו מקום קדוש או הנמצא בתחום של מאה מטר ממקום קדוש, אלא אם הסכים לכך המוסד הדתי הממונה על השגחת המקום הקדוש".

(3) חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח-1957 -

סע' 22(א) "היה ביצועה של תכנית פוגע במקום קדוש כמשמעותו בדבר המלך במועצה על א"י (המקומות הקדושים), 1924, לא יאשר אותה שר החקלאות אלא בהסכמת שר הדתות".

(4) חוק המים, תשי"ט-1959

סע' 70 "היה ביצועה של תכנית-מפעל פוגע במקום קדוש כמשמעותו בדבר המלך במועצה על א"י (המקומות הקדושים), 1924 או במקום פולחן דתי, לא יאשר אותה שר החקלאות אלא בהסכמת שר הדתות".

(5) חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג-1963.

סע' 4 "לא יכריז שר הפנים על שטח כגן לאומי אלא אחרי שנתקיים אלה בתנאי המפורש בצדו:
(1) מקום קדוש כמשמעותו בדבר המלך במועצה על א"י (המקומות הקדושים), 1924 - אחרי שהובטח מילוי דרישותיו של שר הדתות להגנת המקום מפני פגיעה בו".

(6) חוק הנפט, תשי"ב-1952.

סע' 77(א) "לא יעשה בעל היתר-מוקדם או בעל זכות הנפט כל פעולה בתחום מאה מטר ממקום קדוש, אלא בהסכמת שר הדתות; התעורר ספק אם מקום מסויים הוא מקום קדוש - יכריע שר הדתות".

(a) ...

(1) ...

(2) ...

(b) ...

(1) ...

(c) ...

(1) ...

(d) ...

(1) ...

(2) ...

(e) ...

(1) ...

(7) פקודת החוק הפלילי - סעיפים 146 - 150 בנוגע לעבירות
המתייחסות לדת ולמצבות ציבוריות.

(8) פקודת העתיקות - במיוחד חלק ה' (מצבות ומקומות היסטוריים)
וחלק ו' (עובשין).

(1)
... ..

(2)
... ..

לשם תחילת אקסטן שלמה

כרצון פרוטוקול פייסיבה (הבינאטור)
הענין קצת יתעורר העתה לתחילת
אלכימאטיקה

בברכת אנה העתיקות והמוזיאונים
WITH THE COMPLIMENTS OF THE
DEPARTMENT OF ANTIQUITIES
AND MUSEUMS

נהגכה
למעשה

Ministry of Education and Culture
Jerusalem, Israel

מ.ד. כ.ו.
יז אייר תשגה = 75.4
משרד החינוך והתרבות
ירושלים

ועדה בינמשרדית

לקביעת נוהל לגבי טיפול בעצמות יהודים המחלולות
בחפירות ארכיאולוגיות

ישיבה שהתקיימה ביום ד' באייר תשל"ה, 15 באפריל 1975,
במשרדי אגף העתיקות והמוזיאונים, ירושלים

הועדה התכנסה בהרכב כדלקמן:

יו"ר - מר א. איחן, מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים
נציג משרד הדתות - מר י. ליפל, סמנכ"ל המשרד
נציג משרד המשפטים - מר פ. אלמן, ראש מחלקת המחקר של המשרד
נציג משרד החינוך והתרבות - מר ל"י רחמני, אוצר אוצרות עתיקות המדינה

על פי ההלטת שר החינוך והתרבות ושר הדתות מיום ב' תמוז תשל"ל 6/7/70
הוטל על ועדה בינמשרדית לקבוע נוהל לגבי טיפול בעצמות יהודים המחלולות
בחפירות ארכיאולוגיות תוך הבטחת אינטרס המחקר המדעי מחד והקפדה על
כיבוד המסורת של הבאת עצמות יהודים לקבר ישראל מאידך.

יו"ר הועדה הביא לדיון את ההצעה הבאה לגבי עקרונות הנוהל:

(1) המחקר המדעי

א. המחקר המדעי ייעשה תוך הקפדה ושמירת מלאה על כבוד עצמות הנפטרים.

ב. כדי לקצר את משך הזמן מגלויין של עצמות ועד העברתן לקבורה יינקטו,
עם גלויין של עצמות יהודים בחפירה ארכיאולוגית, הצעדים והאמצעים
הדרושים להחשת עריכתו של המחקר המדעי על מנת להשלימו - באורח תקין
מבחינה מדעית - תוך פרק זמן קצר ככל האפשר.

מאחר שמשך הזמן הדרוש לעריכת המחקר המדעי מוחנה בגורמים ובנסיבות
הספיציפיים של כל מקרה בפני עצמו (כגון: התנאים המיזיים באתר החפירה
ומהותו, מצב השחמרות העצמות, כמותן) אין אפשרות לקבוע מראש פרק זמן
מוגדר לעריכת המחקר. אולם כאמור לעיל, יינקטו הצעדים והאמצעים הדרושים
לסיומו תוך פרק זמן קצר ככל האפשר.

ג. לפי בקשתה יימסר לוועדה דיווח על שלבי התקדמות המחקר המדעי באמצעות יו"ר
הועדה או מי שיוסמך על ידו לכך.

(2) הבאת לקבורה

א. מיד עם תום המחקר המדעי חסרונה העצמות לנציג מחלקת הקבורה של משרד הדתות,
שיאשר קבלתן בכחב. מחלקת הקבורה של משרד הדתות תספד בהבאת העצמות לקבורה.

ב. מקום הקבורה ייקבע בחיאום עם הועדה.

מר אלמן הציע לשנות את הנוסח של סעיף ג' כדלקמן:

עם גלוייו של עצמות יהודים בחפירה ידווח על כך לוועדה באמצעות היו"ר. כל הדש, או לפי
בקשתה של הועדה, יימסר לה דווח על הספול והמחקר המדעי באמצעות היו"ר או מי שיוסמך
על ידו לכך.

הצעה הסיכום נחקבלה ע"י:

מר א. איחן, יו"ר

מר פ. אלמן

מר ל"י רחמני (חוץ הסתייגות מקבורת עצמות אדם הירושות למחקר האנטרופולוגי).

מר י. ליפל הסתייג מההצעה, שלדעתו לא ענחה על הנקודות דלקמן:

(א) הגבלת הזמן עד לקבורת העצמות.

(ב) הנחיה הלכתית מאז גילוי העצמות ועד קבורתן ע"י בר-סמכא בעניני הלכה.

(ג) רישום מדויק של העצמות.

מר ליפל גם העיר שבניסוח ההצעה אין לדעתו איזון בין נושא המחקר המדעי לבין הנושא ההלכתי.

E
ק
ר
נ
מ
T
E
L
E
G
R
A
M
M
E

E
ק
ר
נ
מ
T
E
L
E
G
R
A
M
M
E

חילוף
3+

24/4/75

75 APR 21 1 12

פ.ק.

2

יר יר 2 1008001
ירושלים 21 92 0055 תמ 4

כבוד מר חיים צדוק
שר המשפטים ירושלים

לפי החלטת וועדה בין משרדית הסתערו היום עובדי אגף העתיקות על קברי קדמונים בהר-ציון החיטוטים בקברי ישראל מימי בית המקדש זעזעו את הציבור בירושלים המשך הדבר יביא להגברת ההפגנות וההתקדשויות שיגרמו לחילול השם ולפגיעה קשה בירושלים האם זה מה שדרוש כיום לחטט ולזלזל בקברי ישראל קדמונים ולחלל שם ירושלים בעולם אני מבקש ממך להורות מיד על הפסקת כל פעולה הפוגעת בקברי קדמונים מנחם פרוש

ד א ד
24. 4. 75
מ א י י תעא, -

Handwritten signature or initials.

Handwritten notes, possibly a list or schedule, including dates and names:

- 18.11.24
- 13.11.24
- 8.11.24
- 8/11/24

Other illegible handwritten text is present throughout the lower section of the page.



ב"ה, ז" באדר תשל"ה
18 בפברואר 1975

18/325

הלכה
מחלקת
התורה
ועניני
הלכה
18/325
א

אל: כב" שר המשפטים

הנדון: בית הכנסת הישן בעכו העתיקה

לאחר פניות מרובות מהציבור, ומסגן ראש עיריית עכו, ולאחר החיפצות עם שני הרבנים הראשיים לישראל, שדעוניהם באו לידי ביטוי במכתביו של המזכיר הראשי של מועצה הרבנות הראשית, שהעתיקהם מצ"ל, אבקשך להוסיף חתימתך - הסכמתך לחקנות המצורפות ולהורות לממונה על חקיקת המשנה במשרדך לפרסמן.

אגב כך, ברצוני להזכירך כי שלחתי אליך ביום כ"א בחשוון תשל"ה 6.11.75 תקנות דומות בענין קברי החשמונאים במודיעין וגורלן אינו ידוע לי עד היום.

ב ב ר כ ה ,
ד"ר י. רפאל
שר הדתות

משרד המשפטים
28. 2. 75
מנהל השר

משרד המשפטים
כה' ניסן תשגה = 9. 4. 75
1/4/870



1912
No. 1000

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint text at the bottom center of the page.



חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז - 1967

תקנות בדבר שמירת מקומות קדושים ליהודים

בחוק סמכותי לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז - 1967¹, ולאחר התייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל, אני מתקין תקנות אלה:

תיקון
תוספת

1. בהוספת לתקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, תשכ"ט - 1969², אחרי פרט 5, יבוא:

6. עכו העתיקה - בית הכנסת היהודי הישן".

ה ש ם

2. לתקנות אלה ייקרא "תקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים (תיקון)", תשל"ה - 1975".

ד"ר יצחק רפאל
שר הדתות

ז' באדר תשל"ה (18 בפברואר 1975)

1. ס"ח, תשכ"ז, עכ" 75.
2. ק"ח, תשכ"ט, עמ" 1438; ק"ח, תשל"א, עכ" 1608.

אני מסכים.

חיים צדוק
שר המשפטים

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

B

חוק השמירה על הסקומות קדושים, תשכ"ז - 1967

תקנות בדבר שמירה מקומות קדושים ליהודים

בחוק סמכוהי לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות
הקדושים, תשכ"ז - 1967¹, ולאחר ההייעצות עם הרבנים
הראשיים לישראל, אני מתקין תקנות אלה:

חיקון
תוספת
1. בחוספת לתקנות השמירה על מקומות
קדושים ליהודים, תשכ"ט - 1969²,
אחרי חרט 5, יבוא:
"6. עכו העתיקה - בית הכנסת
היהודי הישן".

ה ש ם
2. לתקנות אלה ייקרא "תקנות השמירה
על מקומות קדושים ליהודים (חיקון),
תשל"ה - 1975".



ד"ר יצחק רפאל
שר הדתות

ז' באדר תשל"ה (18 בסברואר 1975)

1. ס"ח, תשכ"ז, עמ' 75.
2. ק"ה, תשכ"ט, עמ' 1438; ק"ה, תשל"א, עמ' 1608.
אני מסכים.

חיים צדוק
שר המשפטים

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

REPORT ON THE PROGRESS OF WORK
DURING THE YEAR 1954

BY
J. J. THOMAS, JR.
AND
R. W. WILSON

Submitted to the Department of Physics
in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy

CHICAGO, ILLINOIS

1955

PHYSICS DEPARTMENT
UNIVERSITY OF CHICAGO
5734 S. UNIVERSITY AVE.
CHICAGO, ILL. 60637

א
ק

13.11.74



לשכת שר המשפטים

שם התלמידים

במקרה נאיהי היתה הילד יפגול
הכ"ב. משמים אקונה - אימי סלוי כי
זה מקום קבוע, אבל לא יזי קמעה:
המבצע זשטה בלתי מאוצרי, שנמצא באיזור
המיועד למטח חיילי - או איתו בויץ - לשלוח
לדיווח מיועד למטח כזה.

אלא הכנתם אין לדעוק את התקנה

אם משמים אקונה, חוק אתם לדענה
א צ"י יפגול, מצוי אנו כי יקנה אנה, שמה
חלק מן התקנה. צ"ע אנו בתיק מל"ב
ממשל צ"י התיים (איוסל חטה) יונק שמה
אם קבלה המלחה למחנה עליוש
הקציים (אן כרם) - אקנה אלויה.

3

21

51



101
 זשרד המשפט
 נחניסן תענה 9. 4. 75
 התק 44870

שר הדתות

ב"ה, ירושלים, כ"ג חשוון תשל"ה
 8 בנובמבר 1974

אל: שר המשפטים

הנדון: קברי החשמונאים במודיעין - הכרזה
כמקומות קדושים ליהודים

לאחר פניות מרובות של הציבור ולאחר התייעצות עם שני
 הרבנים הראשיים לישראל, שדעתם באה לידי ביטוי במכתבו
 של מזכיר מועצה הרבנות הראשית הרצ"ב, - אבקשך להוסיף
 ... הסכמתך לתקנות המצורפות ולהורות לממונה על חקיקת המשנה
 במשרדך לפרסמן.

ב ב ר כ ה, ימני
 ד"ר יצחק רפאל

א ר ו כ נ ס
 ה ט י מ
 כ ב ח ש ו ו ת ע נ ג ה 8 - 11. 74

RECEIVED
B. A. T. S. (1940) 113

1940

...

...

... of these things...

...

...



שר הדתות


חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז - 1967
תקנות בדבר שמירת מקומות קדושים ליהודים

בתוקף סמכותי לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז -
1967¹, ולאחר החייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל, אני מתקין
תקנות אלה:

תיקון 1. בתוספת לתקנות השמירה על מקומות קדושים
התוספת ליהודים, תשכ"ט - 1969², אחרי פרט 4, יבוא:
"5. מודיעין - קברי החשמונאים".

השם 2. לתקנות אלה ייקרא "תקנות השמירה על מקומות
קדושים ליהודים (תיקון), תשל"ה - 1974".

ירושלים, כ"ה בחשוון תשל"ה
(10 בנובמבר 1974)


יצחק רפאל
שר הדתות

אני מסכים.

חיים י. צדוק
שר המשפטים

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
BERKELEY, CALIFORNIA 94720

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
BERKELEY, CALIFORNIA 94720
SERIALS ACQUISITION

1. THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
BERKELEY, CALIFORNIA 94720
SERIALS ACQUISITION

2. THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
BERKELEY, CALIFORNIA 94720
SERIALS ACQUISITION

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
(OF BERKELEY)

FOR INFO.

SEE THE
SERIALS ACQUISITION

SEE THE
SERIALS ACQUISITION

החלטת ממשלה מס; 732 מיום 13.8.67

" מחליטים למנות ועדת שרים לשמירה על המקומות
הקדושים אשר תדון בבעיות הנוגעות למקומות
הקדושים לכל הדתות ותביא מסקנותיה לממשלה.
הרכב הועדה: יו"ר - שר הדתות, שר החוץ, שר
הבטחון, מ. בגין, שר הדואר, שר התיירות, שר
הפנים, שר המשפטים ושר המשטרה. ועדת השרים
הנ"ל תברר את השאלה של ביקור יהודים בהר הבית "

הועדה פעלה עד דצמבר 69. היא לא מונתה מחדש
בממשלת של הגב' גולדה מאיר.

